

Srebrna medalja Apimondia, podeljena reviji Slovenski čebelar – Vancouver 1999

KONGRESNO LETO – APIMONDIA 2003

letnik CV - leto 2003

10

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4097

<i>Franc Šivic:</i> Apimondia 2003 se je končala	249	<i>Franc Šivic:</i> Apimondia 2003 is finished	
<i>Janez Poklukar:</i> Programska priprava in izvedba 8. kongresa Apimondie	251	<i>Janez Poklukar:</i> Preparation of programme and realisation of the 8th Apimondia Congress	
<i>Janez Mibelič:</i> Nekaj utrinkov o slovesnih dogodkih na kongresu Apimondia 2003	255	<i>Janez Mibelič:</i> Some thoughts about memorable events at the Apimondia 2003 Congress	
<i>Malči Božnar:</i> Tekmovanja v okviru kongresa Apimondia 2003	258	<i>Malči Božnar:</i> Contests within the Apimondia 2003 Congress	
ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA		THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS	
<i>Franc Grajzar:</i> Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v oktobru	260	<i>Franc Grajzar:</i> Beekeepers jobs in AŽ-hives in October	
<i>Bojan Korbar:</i> Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v oktobru	263	<i>Bojan Korbar:</i> Beekeepers jobs in modern hives in October	
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
<i>Jože Šnajder:</i> Zimsko zatiranje varoe z oksalno kislino	264	<i>Jože Šnajder:</i> Winter varroa control with oxalic acid	
BIOLOGIJA ČEBELE		BEE BIOLOGY	
<i>Janez Poklukar:</i> Vprašanje obstoja ekotipov kranjske čebele	266	<i>Janez Poklukar:</i> The question of the existence of ecotypes of the Carniolan bee	
IZ TUJE LITERATURE		FROM FOREIGN LITERATURE	
<i>Gerhard Liebig:</i> Enostavno + poceni = dobro	268	<i>Gerhard Liebig:</i> easy + cheap = good	
MNENJA IN PREDLOGI ČEBELARJEV		BEEKEEPERS' OPINIONS AND SUGGESTIONS	
<i>Marjan Debelak:</i> Izenačevanje pridobitnih družin	271	<i>Marjan Debelak:</i> Abolishing distinctions between productive bee families	
PRODAJA ČEBELJIH PRIDELKOV		SALES OF HIVE PRODUCTS	
<i>Marjan Slanič:</i> Podeljena odličja 3. vseslovenskega ocenjevanja medic v Mariboru	273	<i>Marjan Slanič:</i> Awards of the 3rd National mead competition in Maribor	
<i>Bogdan Mugerle:</i> V Vinski Gori odprli spominski čebelnjak Mlinšek	274	<i>Bogdan Mugerle:</i> The Mlinšek memorial beehouse was opened in Vinska Gora	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM SOCIETY LIFE	
<i>Marjan Debelak:</i> Blejsko srečanje prijateljev čebelarjenja z velikoprostorninsko rabo AŽ-panjev	276	<i>Marjan Debelak:</i> The Bled Meeting of Beekeeping Amateurs using large-volume AŽ-hives	
<i>Franc Šivic:</i> Apimondia 2003 – promocija	276	<i>Franc Šivic:</i> Apimondia 2003 – a promotion	
V SPOMIN	275, 278	IN MEMORIAM	
MALI OGLASI	280	SMALL ADVERTISEMENTS	

IZOBRAŽEVANJE PRI ČEBELARSKI ZVEZI SLOVENIJE

Vse čebelarje – kandidate za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije obveščamo, da bomo z vsemi potrebnimi postopki nadaljevali v mesecu oktobru. Kandidate, ki ste se vključili v postopek pridobitve nacionalne poklicne kvalifikacije, bomo pisno obveščali o postopku.

V Slovenskem čebelarju 11/03 bomo objavili razpis izobraževalnih programov za izobraževalno sezono 2003/2004.

Vbod na kongres Apimondia 2003 je bil lepo okrašen.

Foto: J. Mihelič

FRANC ŠIVIC,
predsednik organizacijskega
odbora Apimondia 2003

APIMONDIA 2003 SE JE KONČALA

Pogled v Galusovo dvorano med otvoritvijo.

Nekaj dni je že minilo, odkar je utihnil vrvež v Cankarjevem domu in so se poslovili še zadnji gosti. Medtem sem se osebno nekoliko odpočil in tudi uredil misli, tako da lahko prenesem na papir nekaj najpomembnejših vtisov o dogajanjih na svetovnem čebelarškem kongresu Apimondia 2003 v Ljubljani.

Priznati moram, da nisem videl razstave in nisem poslušal niti enega predavanja. Skupaj z drugimi člani našega organizacijskega odbora sem namreč ves teden od jutra do večera reševal tekoče zaplete, tako da je lahko delo kongresa in vse drugo, kar sodi k temu, potekalo nemoteno. Škoda. Če bo le mogoče, bom skušal vse to nadomestiti čez dve leti na Irskem.

Kljub temu pa sem si ustvaril sliko o dogajanju na podlagi izjav številnih znancev in prijateljev iz različnih koncev sveta, ki so hodili k meni in ki sem jim namenil kakšno minuto prostega časa.

Dr. Dan Eisikowitz z univerze v Tel Avivu, redni predavatelj na vsakem svetovnem kongresu, je dejal, da je razstava API-EXPO najboljša, kar jih je videl doslej. Če bi si hotel natančno ogledati vse, kar so razstavljalci pripravili obiskovalcem, bi potreboval kakšnih deset dni, je povedal.

G. Jean-Paul Cochard je bil leta 1995 predsednik švicarskega organizacijskega odbora Apimondie v Lozani in je torej takrat opravljal enako funkcijo, kot sem jo letos jaz. Številni se ga spominjamo, kako je leta 1999 v Vancouveru v Kanadi glasno protestiral, ker smo morali udeleženci kongresa Apimondie vsako malenkost drago plačati, celo poslednji kozarec vina na sklepnih prireditvah. »Naš kongres v Švici je bil doslej najboljši,« mi je dejal, »toda vaša razstava je večja in bogatejša, tudi kulturnih dogodkov je veliko več, kot jih je bilo pri nas. Predvsem pa mi bo ostal v spominu ponedeljkov večer na Brdu pri Lukovici, kjer smo doživeli nepozaben sprejem. Kaj takšnega še ni bilo nikoli na nobeni Apimondii. Od srca čestitam organizatorjem, prebivalcem Lukovice in vsem slovenskim čebelarjem.«

Podobnih misli je bil tudi direktor čebelarstva inštituta iz Sao Paula, saj je pred več kot desetimi leti tudi sam organiziral kongres Apimondie v Braziliji.

Predstavniki francoskih čebelarjev g. Henri Clement mi je podaril svojo knjigo, za katero je prejel zlato medaljo. V posvetilo je zapisal: »Prijatelju Francu Šivicu in vsem slovenskim čebelarjem iskreno čestitam za čudovit kongres.«

Čestitke še vedno prihajajo tudi po elektronski pošti. Pošiljajo jih predsedniki stalnih komisij Apimondie, predstavniki nacionalnih združenj in tudi navadni čebelarji. Vsem se na tem mestu zahvaljujem. Takšni odzivi potrjujejo, da smo nekaj let res trdo delali in da uspeh ni mogel izostati.

Kadar sem se prerinjal po hodnikih, so me večkrat ustavili povsem neznani čebelarji iz različnih držav. Moje ime so prebrali na priponki in po navadi se je pogovor začel takole: »A vi ste Franc Šivic? V našem čebelarskem glasilu ste tako prepričljivo pisali o Sloveniji in slovenskem čebelarstvu, da smo morali priti k vam in si vse to v živo ogledati.«

Verjetno se je res marsikdo odločil za obisk kongresne Ljubljane, ker je prebral katerega od mojih reklamnih člankov. Vedno sem menil, da mora biti vsak večji dogodek medijsko dobro podprt, če naj bo uspešen. Zato sem že pred več kot letom dni izbral svoja osebna znanstva z uredniki najlepših in najbolj znanih tujih revij ter jim poslal članke o slovenskem čebelarstvu in nekaj zanimivih fotografij. Obsežen prispevek z mojo fotografijo na naslovnici je najprej objavila Apitalia (ima približno 60.000 bralcev), sledila je španska Vida Apicola, ki jo berejo tudi v Južni in Srednji Ameriki, nato

pa še britanski Bee Craft. Po vsem tem se je vsul plaz povpraševanj po člankih in fotografijah še iz drugih držav, celo iz Japonske. Doslej sem zbral že skoraj 40 različnih revij in časopisov, v katerih so članki o slovenskem čebelarstvu. Mislim, da takšne promocije doslej še ni imel noben kongres Apimondie in da se lahko po nas zgledujejo vse slovenske turistične organizacije, saj smo navezadnje promovirali Slovenijo.

Če govorim o tujih medijih, moram vsekakor pohvaliti tudi domače. Še nikoli se o čebelah in čebelarstvu ni toliko pisalo ali govorilo po radiu in televiziji kot prav med Apimondio 2003. Pri tem smo bolj ali manj sodelovali vsi člani organizacijskega odbora, posebej pa se je seveda izkazal naš predsednik g. Lojze Peterle, ki je suvereno nastopal pred kamerami in dajal novinarjem najbolj izčrpne podatke.

Da je bilo razpoloženje vse dneve kongresa prijetno in zlasti za tuje obiskovalce prijazno, so poskrbeli predvsem naši prostovoljci. Nekaj jih je bilo iz čebelarskih vrst, večina pa je bila študentov agronomije in biologije. Prepoznavni so bili po oranžnih majicah. Vsako jutro smo se ob pol osmih sešli v pisarni našega odbora, analizirali dogodke prejšnjega dne in naredili načrte za dnevno delo. Prostovoljci so prodajali spominke, kazali ljudem, kje so vhodi v dvorane, naročali taksije, organizirali obiske pri vzrejevalcih matic in poskrbeli za vsakogar, ki se v množici obiskovalcev ni znašel. Brez izjeme lahko pohvalim vse, posebej pa bi vendarle omenil dva najstarejša: g. Ivan Arnšek iz Bariloča v Argentini je bil koristen zlasti zaradi znanja španščine, g. Franc Rihar iz Hamiltona v Kanadi pa nam je pomagal z angleščino in ruščino.

O tem, kako so potekali petkovi izleti, za zdaj še nimam veliko odmevov. Kompas nam je v skupno čašo veselja nalil nekaj grenčice, ker avtobusi niso pravočasno prispeli na dogovorjeno mesto. Tako je po nepotrebnem povzročil nekaj zmede. Upam, da so naši čebelarji na terenu s svojo prijaznostjo in gostoljubjem popravili začetne napake. Velike pohvale so mi poslali udeleženci izleta v Begunje, Cerklje, Komendo in v Prekmurje. Druge bodo verjetno še sledile. Žal mi je vseh tistih društev, ki so v organizacijo izletov vložila toliko energije, pa nazadnje izletnikov ni bilo dovolj. Avtobus za Kočevje smo morali zadnji hip odpovedati, ker so imeli kandidati za to smer za popoldne rezervirane letalske polete in so se bali, da bi se iz Kočevja ne vrnili pravočasno v Ljubljano.

Za tehnično izvedbo kongresa in za mednarodno razstavo je poskrbela ekipa Cankarjevega doma pod vodstvom g. Gorazda Čada. Več let smo se srečevali na različnih sestankih in včasih dolge ure načrtovali različne dejavnosti. Naša skupna srečanja so vedno potekala v ozračju zaupanja in prijateljstva. G. Čad je cenil našo

navdušenost in požrtvovalnost in sčasoma mu je postala naša družina tako všeč, da je na koncu tudi sam sklenil postati čebelar.

O kulturnih dogodkih, ki smo jih načrtovali za čas kongresa Apimondie 2003, sem pisal že v prejšnji številki. Izvedli smo jih brez problemov in po programu. Vsa pohvala velja našim vrlim praporščakom, saj so na množico obiskovalcev na otvoritveni in sklepni slovesnosti naredili nepozaben vtis. Predsednik čebelarjev iz Luksemburga g. Bertems mi je povedal, da takšne pripadnosti čebelarji organizaciji, kot jo je videl pri nas, ni nikjer na svetu. To dokazujejo čebelarji prapori, čebelarjeve obleke, velik obisk naših čebelarjev na razstavi, čudovit čebelarji center na Lukovici. Priporočil nam je, da ohranimo to tradicijo, ter nam svetoval, naj nas ne pokvari vedno večja gmotna blaginja.

Naj omenim, da je vsak udeleženec, ki je plačal polno tedensko ali dnevno kotizacijo, prejel torbo s tremi knjigami. Prva vsebuje vsa predavanja in vsebine posterjev v štirih uradnih jezikih Apimondie. Drugo z naslovom Kranjska čebela so napisali Janez Gregori, Janez Mihelič in Janez Poklukar. Tretjo z naslovom Živeti s čebelami sem napisal sam. Knjiga je monografija sloven-

skega čebelarstva s 150 fotografijami in akvareli, besedilo pa je v slovenščini, angleščini, nemščini, francoščini, španščini in italijanščini. Z njo sem želel čebelarstvu svetu predstaviti naše čebelarjeve posebnosti, po katerih smo razpoznavni, pa tudi najlepše kotičke naše domovine ob cvetenju rastlin. Udeležence Apimondie 2003 naj še dolgo spominja na lepa doživetja v Sloveniji.

Domači obiskovalci so se zanimali, ali so referati na voljo tudi že v našem jeziku. Teh za zdaj še ni, vendar bodo naši strokovnjaki z dr. Janezom Poklukarjem na čelu poskrbeli, da bodo najboljša predavanja objavljena v Slovenskem čebelarju. Naši bralci bodo verjetno kaj več o znanstvenem delu kongresa izvedeli v posebnem poročilu.

Žal v pričujočem članku nisem navedel imen vseh ljudi, ki so se skupaj z nami trudili, da je bil veliki dogodek Apimondia 2003 lep in nepozaben. V organizacijskem odboru nas je bila sicer samo peščica, ki smo prevzeli največje breme, toda če nas pri tem ne bi podpirala večina slovenskih čebelarjev, bi vsega dela ne mogli. V svojem imenu in imenu svojih tesnih sodelavcev se vsem iz srca zahvaljujem in želim, da bi nam stali ob strani tudi ob prihodnjih novih izzivih.

DR. JANEZ POKLUKAR,
programski vodja 38. kongresa
Apimondie

PROGRAMSKA PRIPRAVA IN IZVEDBA 38. KONGRESA APIMONDIE

V dneh, ko sem pripravljaval ta zapis, sta minila dva tedna od sklepane slovesnosti 38. kongresa Apimondie. Kongres je bil brez dvoma zelo uspešen, po mnenju številnih udeležencev je bil to celo kongres rekordov. Slovenski čebelarji smo svetu dokazali, da je kranjska čebela del naše kulturne dediščine, da nam čebela pomeni veliko več kot zgolj žuželko za pridobivanje medu. Še več – toplo čebelarstvo ozračje v kongresnem centru je presenetilo celo tehnične izvajalce kongresa v Cankarjevem domu, saj česa podobnega še niso doživeli.

Vsak dan dobivam na svoj elektronski naslov številne čestitke za uspešno izveden kongres. Ob vseh težavah in problemih, s katerimi sem se med kongresom spopadal, začelnjam počasi res verjeti, da smo slovenski čebelarji zelo uspešno organizirali tokratno srečanje vseh čebelarjev sveta. Uspešno, kot je očitno v svetu uspešna tudi kranjska čebela. Moram priznati, da so bili moji občutki neposredno po končanem kongresu precej drugačni. Bil sem namreč še pod velikim vtisom majhnih in velikih problemov, ki so se pojavili med njim, k sreči pa jih niso občutili tudi udeleženci kongresa.

V nadaljevanju bom opisal predkongresne priprave na programskem področju. Na kongresu v Antwerpnu v Belgiji

smo uspešno kandidirali za organizacijo kongresa Apimondia 2003. Takrat smo se zavedli, da priprava kongresa ni šala, da smo se odločili za zelo resno stvar, ki bo slovensko čebelarstvo dvignila iz povprečja ali pa ga potopila. Čebelarjska zveza Slovenije me je na predlog predsednika organizacijskega odbora za pripravo kongresa g. Franca Šivica kmalu pooblastila za pripravo programa programskega pododpora v prihodnje. Veliko smo razmišljali o geslu kongresa in se na predlog Pavleta Zdešarja odločili, da bo to »Čebelarjenje – način življenja«. Sledile so delavnice, na katerih smo razpravljali o naslovih posameznih konferenc in tematskih sklopih, ki bi bili koristni za naše čebelarstvo. Ugotovili smo, da se bo treba pogovarjati predvsem o dveh stvareh – o ohranitvi naše kranjske čebele in o virih medenja v naših gozdovih. V tem obdobju je bilo namreč veliko govora o biodiverziteti pri čebelah, zelo malo pa o ohranitvi obstoječih lokalnih ekotipov čebel. Vedeli smo, da imamo Slovenci zelo dobro ohranjeno avtohtono kranjsko čebelo, prav tako pa tudi, da večina sveta tega ne ve. Bali smo se, da bomo kmalu po vstopu v Evropsko unijo izgubili to naše narodno bogastvo. V okviru drugega sklopa razprav, to je o virih medenja v gozdu, pa že dolgo ni bilo slišati ničesar novega. S

(Nadaljevanje na str. 254)

Ljubljanska županja ga. Simšič in minister Franci But v družbi irske delegacije, ki bo gostila Apimondio 2005.

Pomembna gosta na otvoritvi: minister Franci But in ljubljanska županja Danica Simšič.

Tudi čebelarke niso zaostajale pri oblačenju za kolegi čebelarji.

Pomembni čebelarški znanstveniki iz vseh koncev sveta so bili zadovoljni z organizacijo.

Slovenski čebelarji so bili v svečanih oblekah zelo razpoznavni.

Predsednik KGZS g. Vrsek in predsednik Apimondie g. A. Jørgensen sta obiskala razstavni prostor Medexa iz Ljubljane.

Foto: J. M.

Predsednik ČZS g. Lojze Peterle je prvi pozdravil vse udeležence.

Predsednik Apimondie se je zabavalil za odlično opravljeno pripravo kongresa.

Na razstavi so bile tudi točilne linije za velika čebelarstva.

Sprejem za vse udeležence na ČCS na Brdu pri Lukovici je bil dobro obiskan.

Del posterjev na slovenski čebelarski razstavi.

V delavnicah smo gostom prikazali izdelavo končnic in lecta.

Foto: J. M.

(Nadaljevanje s strani 251)

pravočasno objavo razprav o gozdni mani smo želeli spodbuditi nove raziskave o tej temi.

Z opisanimi in še z nekaterimi drugimi predlogi sem maja 2000 odpotoval na sestanek izvršilnega odbora Apimondie v Rim. Tam sem predsednikom stalnih komisij predlagal naslove posameznih konferenc. Predsedniki so izrazili svoje pripombe, ki smo jih pozneje tudi upoštevali in pripravili program kongresa.

Leta 2001 so bile programske priprave na kongres še zelo lagodne. Enako velja za prvo polovico leta 2002, ko je tajništvo organizacijskega odbora prevzel g. Peter Kozmus in ko se je v priprave bolj neposredno vključil tudi projektni vodja prirreditve g. Gorazd Čad iz Cankarjevega doma.

Na kongresu smo izvedli naslednji program (v oklepajih so imena voditeljev posameznih konferenc):

STALNA KOMISIJA ZA APITERAPIJO

I. Apiterapija – znanost in praksa (predsednik Theodore Cherbuliez),

II. Apiterapija v redni medicinski praksi (Franco Feraboli),

III. Čebelji proizvodi in apiterapija (Roch Domerego).

STALNA KOMISIJA ZA EKONOMIKO ČEBELARSTVA

IV. Čebelarstvo, usmerjeno v ekološko proizvodnjo medu (predsednik Dinh Quet Tam),

V. Javni servisi in projekti, povezani s proizvodnjo v čebelarstvu (Mike Brown),

VI. Tveganje in prednosti mednarodne trgovine v čebelarstvu (Bruce White).

STALNA KOMISIJA ZA OPRAŠEVANJE RASTLIN IN MEDOVITO FLORO

VII. Opráševanje kulturnih rastlin s čebelami (predsednik Marinus Sommeijer),

VIII. Mana (Werner von der Ohe),

IX. Pomen drugih čebel pri opráševanju (Vladimir Ptacek).

STALNA KOMISIJA ZA BIOLOGIJO

X. Biodiverziteti pri medonosni čebeli, vzdrževanje avtohtonih čebeljih podvrst (Rodolfo Goncalves),

XI. Biologija in socialna organizacija pri čebelah (Janko Božič),

XII. Uporaba čebel za opazovanje okolja (Josef Stark).

STALNA KOMISIJA ZA ČEBELARSKO TEHNOLOGIJO

XIII. Informacijski in drugi trendi v tehnologiji čebelarjenja (predsednik Gilles Ratia),

XIV. Kakovost in standardi čebeljih proizvodov (Stefan Bogdanov),

XV. Proizvodnja kakovostnega medu (Raimond Borneck),

XVI. Teoretični in praktični vidiki selekcijskih programov v čebelarstvu (Gilles Fert),

XVII. Ostanke v medu in drugih čebeljih pridelkih (Peter Martin).

STALNA KOMISIJA ZA ČEBELARSTVO NA NERAZVIH OBMOČJIH

XVIII. Čebelarstvo v boju proti revščini (predsednik Nicola Bradbear),

XIX. Razvoj čebelarstva v svetu (Pongthep Acratanacul),

XX. Razvoj čebelarstva v Vzhodni Evropi (Aleš Gregorc).

STALNA KOMISIJA ZA PATOLOGIJO ČEBEL

XXI. Kontrola čebeljih bolezni brez uporabe zdravil (predsednik Wolfgang Ritter),

XXII. Virusi in drugi patogeni, povezani s čebeljo varozo (Brenda Ball),

XXIII. Pojav in selekcija čebel, odpornih proti čebeljim boleznim (Ralph Buechler),

XXIV. Varstvo čebel pred čebeljimi boleznimi (Dalibor Titera).

Ponudba tem v okviru posameznih konferenc je bila zelo bogata, zato so imeli morebitni predavatelji dovolj možnosti za izbiro svoje teme. Velika pomanjkljivost prejšnjih kongresov je bila namreč prav neenakomerna razporejenost posameznih prispevkov. Več kot 60 odstotkov prispevkov se je osredotočalo na stalni komisiji za biologijo in za patologijo čebel. S pravočasnim usmerjanjem predavateljev smo želeli spremeniti to neugodno stanje, zato smo od sredine oktobra 2002 naprej posebej obveščali posamezne predavatelje o naših namenih. Vse partnerje v Apimondii smo seznanili z našim akcijskim načrtom za obdobje od decembra 2002 do maja 2003, ko je potekala predkongresna konferenca. Z akcijskim načrtom smo želeli predvsem preprečiti kakršno koli časovno zadrego v pripravljalnem obdobju ter omogočiti polno izvajanje določil pisma o nameri, sklenjenega med lokalnimi organizatorji in Apimondio. Odzivi partnerjev so bili zanimivi, po večini pa zelo pozitivni.

V sodelovanju z raziskovalno skupino Klan smo izdelali sistem elektronskega zbiranja kongresnih prispevkov ter ga pozneje tudi sproti dopolnjevali. Izdelan in preizkušen sistem je gotovo ena od dragocenih pridobitev ob robu kongresa. Hkrati z zgoraj omenjenimi akcijami smo pripravili bazo podatkov z naslovi morebitnih udeležencev kongresa in jo prvič preizkusili v obliki novoletnih čestitk konec leta 2002. Morebitne predavatelje smo v sredini januarja 2003 še enkrat opozorili, da bo rok, do katerega morajo oddati svoje prispevke, potekel konec meseca. S tem smo temeljito očistili bazo podatkov in pospešili oddajo prispevkov.

Sledila sta prvi pregled prispelih prispevkov in oblikovanje predlogov programov za posamezne konference. Predloge smo poslali v pregled in dopolnitev predsednikom stalnih komisij in do konca marca 2003 že podrobno oblikovali program posameznih konferenc. Aprilu sem v sodelovanju z dr. Jožetom Starcem iz Švedske in dr. Alešem Gregor-

cem izdelal povzetke posameznih konferenc. Tako smo bili za predkongresno konferenco, ki je bila maja, res temeljito pripravljene. Prve ocene predstavnikov Apimondie v tem mesecu so bile zelo pozitivne. Edina neznanka je bila, koliko predavateljev bo svoja sicer napovedana predavanja tudi zares izvedlo. Upali smo v najboljše.

Sledile so neposredne programske priprave na kongres. V okviru teh priprav smo zagotovili prevajanje kongresnih dokumentov ter pripravili zajetno štirijezikično knjigo o programu, v kateri smo objavili tudi izvlečke vseh predavanj. V sodelovanju z raziskovalno skupino Klan smo pripravili tudi izdajo zgoščenke z neokrnjeno vsebino vseh predavanj. Ponosni smo na to, da smo vse omenjene dokumente ponudili udeležencem že prvi dan kongresa, saj se kaj podobnega v tej obliki in tolikšnem obsegu v vsej zgodovini Apimondie še ni zgodilo.

Z otvoritveno slovesnostjo se je na programskem področju prireditve začel »nori« teden nenehnih majhnih problemov, ki smo jih skušali reševati z najboljšo voljo in čim bolj prijazno. Za ta namen smo uvedli vsakodnevna večerna preverjanja stanja z vsemi voditelji posameznih konferenc, ki so bile načrtovane za naslednji dan. Pri vsem so nas najbolj skrbela odповedi posameznih predavanj v zadnjem hipu. V sodelovanju z voditelji konferenc nam je nekako uspelo premagati vse težave in na podlagi predvidene časovne sheme pripraviti zadovoljivo izvedbo programa konference.

Predavanja na plenarnih zasedanjih smo prevajali v vse uradne jezike Apimondie in tudi v slovenščino. Nimam sicer točnih podatkov o udeležbi slovensko govorečih udeležencov na teh srečanjih, verjetno pa je bilo njihovo število zelo majhno. Škoda, ker naši čebelarji te priložnosti niso bolje izrabili. Nasprotno pa so se v precej velikem številu udeležili četrtkovnega srečanja slovenskih čebelarjev v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Ne glede na vse, kongresni dokumenti so na razpolago na zgoščenki, pozimi pa bomo člani programskega pododbora prevedli in pripravili za objavo v

Čebelarju temeljit pregled vseh raziskav in novosti na programskem področju.

Kongresni dnevi so bili za organizatorje zelo težavni. Ponedeljek bi na kratko lahko označil kot »dan številnih organizacijskih zadreg s kongresnimi materiali in prevelikim številom udeležencev hkrati«, torek z »vse je pod kontrolo«, sredo z »odpovedi predavanj v zadnjem hipu je res nekoliko preveč«, četrtek s »škoda, ker bo danes kongres končan« in petek s »hvala Bogu, da smo kongres uspešno končali«.

S sklepnimi tehničnimi izleti pa se delo pri programu kongresa še ni končalo. Sledili sta analiza udeležbe predavateljev in priprava ustrezne dokumentacije za izvedbo programa na prihodnjem kongresu v Dublinu na Irskem. Z vljudnim pismom smo se zahvalili vsem predavateljem za njihov prispevek k uspešni izvedbi kongresa. Z drugim pismom smo avtorje vseh odpovedanih predavanj obvestili o težavah, ki so nam jih povzročili, in o tem, kako smo jih reševali. Upam, da bodo imeli organizatorji prihodnjega kongresa na tem področju manj težav.

Splošna ocena kongresa je bila zelo pozitivna. Osebe Cankarjevega doma je svoje delo opravilo profesionalno, z njihovim delom so bili zadovoljni vsi voditelji konferenc. Po njihovih izjavah takega profesionalizma tehničnih izvajalcev še niso doživeli. Prav tako smo se kot popolni amaterji brez izkušenj z organizacijo kongresov izkazali tudi člani Čebelarke zveze Slovenije. Veliko smo se naučili in si pridobili zares velik ugled v mednarodnem merilu. Škoda bi bilo, da bi se vse to izgubilo. Prav zato smo za jesen 2006 že začeli načrtovati pokongresno znanstveno konferenco z naslovom »Čebele v Sredozemlju« ali morda celo »Čebele v Evropi«. Z našo idejo smo že seznanili vodstvo Apimondie, konferenco pa naj bi organizirali v okviru strokovne komisije za biologijo čebel. Če bo vse po sreči, nas torej čez tri leta čaka nekoliko skromnejša ponovitev letošnjega kongresa.

JANEZ MIHELČ,
predsednik pododbora za razstavo
Apimondie 2003

NEKAJ UTRINKOV O SLOVESNIH DOGODKIH NA KONGRESU APIMONDIA 2003

Med dogodki na kongresu Apimondia 2003 bosta večini domačih in tujih čebelarjev v najlepšem spominu ostali tako otvoritvena kot tudi sklepna slovesnost. Obe prireditvi sta navdušili udeležence in potrdili dobro organiziranost slovenskih čebelarjev, veliko veselje do čebelarjenja naših čebelarjev in velik pomen kranjske čebele v Sloveniji. Obe prireditvi sta bili odlično vodeni in režirani, vse priznanje in zahvala za to pa gre zakoncem Hanki in Bojanu Kastelicu. Na obeh prireditvah je nastopilo več kot sto praporščakov v slovenskih čebelarjskih oblekah in s prapori, kar je dalo prireditvi posebno slovesen pečat. Otvoritve so se poleg predsednikov Apimondie g. A. Jørgensena in ČZS g. Lojzeta Peterle-

ta udeležili še gostje, med njimi tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Franc But, županja Ljubljane ga. Danica Simšič, predsednik GZS g. Jožko Čuk s soprogo in predsednica uprave Medexa ga. Aleša Kandus.

Kongres je odprl predsednik ČZS g. Lojze Peterle ter med drugim dejal:

»Spoštovani gospod predsednik Apimondie, gospod minister, gospa županja, cenjeni gostje, drage čebelarke in cenjeni čebelarji!

Slovenski čebelarji smo iskreno veseli izjemne časti, da lahko gostimo doslej največji, rekordni »roj čebelarjev« z vsega sveta. Pristrčno pozdravljeni v deželi, ki jo je zelo zaz-

S prezezem traku so razstavo odprli ga. Aleša Kandus iz Medexa in g. A. Jørgensen ter g. Lojze Peterle.

Na medeni tržnici v centru Ljubljane je k nakupu medu vabila dvonoga čebela iz Medexa.

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prebrano g. Franci But je čebelarjem zagotovil podporo tudi v bodoče.

Foto: J. M.

(Nadaljevanje s str. 255)

namovalo čebelarstvo. Posebej smo ponosni na našo pridno in svetovno znano kranjsko čebelo – *Apis mellifera carnica*, ki jo tako cenimo, da velja v Sloveniji za druge čebele »prepoved letenja«. Slovenci smo se tako približali čebelam, da se je iz te ljubezni porodil tudi poseben umetniški navdih, ki ga izkazuje umetnost poslikanih panjskih končnic. Pozdravljeni v deželi, ki je dala prvega strokovnega učitelja čebelarstva Antona Janšo, čigar številni nauki so še danes aktualni.

Odgovoren odnos do čebel pomeni odgovoren odnos do narave in družbe, v kateri živimo.

Čebelarji že dolgo mislimo in delamo globalno, z zavestjo, da je vse živo in neživo povezano v enkratno celoto. Ko je prizadet del, je prizadeta celota. To nas uči tudi življenje vsake čebelje družine. Druži nas izkušnja življenja s čebelami, saj nam ta odpira čudovit vpogled v naravo, zgledi iz življenja čebel pa na nas navajajo tudi na razmišljanje o izboljšanju odnosov v družbi.

Želim si, da bi nam v teh dneh v tako eminentni in številni sestavi uspelo poglobiti naše vedenje o čebelah in čebeljih pridelkih ter deliti znanje o ravnanju z njimi. Povezuje nas skupen namen, da bi čebelarstvu, ki mu pravimo poezija kmetovanja, v splošni zavesti, posebej pa med mladimi, še bolj utrdili status, ki mu gre. Kjer gre na slabše čebelam, bo šlo na slabše tudi ljudem.

Kot je kongres počivil slovenske čebelarje in vso Slovenijo, želim tudi vam, spoštovane gospe in spoštovani gospodje, da bi se ob strokovnem delu in prijetnem druženju naužili lepote Slovenije, ki vam jih v izobilju in gostoljubno ponuja.

Slovenske čebelarke in čebelarji, Ljubljana – glavno mesto dvanajst let samostojne države Slovenije in vsa Slovenija vas pozdravljajo odprtega srca.

Dobrodošli v Sloveniji in veliko uspehov na 38. kongresu Apimondie! Naj med!

Za njim je besedo prevzel predsednik Apimondie g. A. S. Jørgensen ter med drugim dejal: »Ob otvoritvi 38. kongresa Apimondie vam želim toplo dobrodošlico v Sloveniji, enem izmed pomembnih evropskih centrov čebelarstva in vzreje čebel. Slovenija je srce kranjske čebele in tu je bil pred 269 leti rojen svetovno znani učitelj čebelarstva Anton Janša. Njegovi knjigi sta bili prevedeni v več jezikov. Izjemno je spodbudil razvoj čebelarstva v Srednji Evropi. Tudi P. P. Glavar je opravil veliko delo, saj je Janševine in svoje ideje in znanje posredoval slovenskim čebelarjem. Njuno delo bo med kongresom naš vodnik.

Tudi Slovenci smo odnesli medalje na tekmovanju, med drugim tudi čebelarstvo Božnar.

Veliko ljudi in naporov je potrebnih za organizacijo kongresa, kakršen je ta. Naj omenim najbolj prizadevne, ne da bi omenjal imena, predvsem slovenski organizacijski odbor, ki so ga sestavljali člani ČZS, slovenski čebelarški znanstveniki in slovenska podjetja. Vsi so opravili izvrstno delo, kot boste lahko videli v prihodnjih dneh. Prav tako gre zahvala sedežu Apimondie v Rimu in predsednikom stalnih komisij, ki so opravili veliko delo, saj so pregledali skoraj petsto prispelih referatov, od katerih jih bo dvesto prebranih na kongresu, preostali pa bodo prikazani v obliki plakatov.

Apimondia si bo še naprej prizadevala, da bi najnovejše dosežke na področju čebelarstva uvedla v prakso po vsem svetu in s tem prispevala k donosnosti čebelarstva. Upam, da boste odšli domov polni novega znanja in novih prijateljev ter z lepimi spomini. »

Za njim je na gorniški oder stopil mag. Franci But ter med drugim dejal: »Vrhunec stoletnih aktivnosti čebelarjev Slovenije je tem, ko Slovenija gosti svetovni čebelarški kongres APIMONDIA. Ponosen sem na dolgoletno tradicijo slovenskega čebelarstva, na aktivnosti Čebelarške zveze Slovenije, katerih nadgradnja je tudi letošnji svetovni kongres, ki bo ponesel sloves Slovenije, slovenskega čebelarstva in kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*) po vsem svetu.

Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se zelo dobro zavedamo pomena čebelarstva, saj namen gojenja čebel ni samo pridelovanje medu. Čebelarstvo ima namreč tudi veliko drugih nalog, kot sta ohranjanje dolgoletne tradicije in zgodovine Slovencev ter ohranjanje naravnega okolja. To je poklic, ki ga opravljate z veseljem in ljubeznijo, to pa je ne nazadnje tudi doživljanje sožitja in povezanosti z živalmi in okolico. Udeležencem kongresa želim uspešno delo in sodelovanje ter hkrati prijetno bivanje v Sloveniji. Največji uspeh kongresa pa bo, če bodo veselje in ljubezen do čebel ter čebelarstva začutile tudi mlade generacije in se tako kot njihovi predniki odločale za ta lepi poklic. Upam, da

Srebrno medaljo za razstavní prostor, ki jo je prejel Medex, je prevzela predsednica uprave Aleša Kandus

bo Slovenija in s tem tudi čebelarstvo v Sloveniji tudi v prihodnje počaščena s tem, da bo gostiteljica čebelarjev z vseh vetrov, takrat že v skupni evropski povezavi. »

Županja mesta Ljubljane g. Danica Simšič pa je med drugim dejala:

Čebelarji v tolikšnem številu »rojite« samo enkrat na dve leti; tokrat v Ljubljani, v Sloveniji. Mislim, da so si naša dežela in slovenski čebelarji z g. Peterletom na čelu ob 130-letnici organiziranega čebelarstva pri nas res zaslužili čast organizirati ta veliki svetovni zbor – kongres Apimondia 2003.

In kot smo ponosni na velikane duha na področju znanosti, umetnosti in športa – od Gallusa, Valvasorja in Prešerna do Vege, Stefana, Plečnika ali Štuklja – se radi pohvalimo tudi z uglednimi osebnostmi na področju čebelarstva; naj omenim le Janšo in Riharja.

Ne bom vas obremenjevala s podatki o doseženem in z načrti na področju trajnostnega in skladnega razvoja Ljubljane – ta projekt smo zastavili z vsemi silami –, pomagala si bom s prisposodbo: zadovoljni bomo takrat, ko bodo tudi v Tivoliju – v največjem ljubljanskem parku, le streljaj od središča – stali panji ... in ko bomo na klopeh ob ribniku prisluhnili brenčanju čebel.

Spoštovani udeleženci Apimondie! Želim vam veliko delovnih uspehov na kongresu, novih ugotovitev, spoznanj in dogovorov. »

Nato so udeleženci poslušali izvedbo skladbe, za katero je melodijo napisal Slavko Avenik, besedilo pa Franc Šivic in je predlagana za čebelarstvo himno. Upajmo, da bo himna vseč tudi čebelarjem iz drugih držav, tako da bo sčasoma postala himna Apimondie.

Na skledni slovesnosti je bilo še več kulturnih nastopov, med drugim je nastopila tudi godba na pihala iz Lesc, popestril pa jo je zelo lep nastop folklorne skupine iz Irske s pevci. Ob tej priložnosti so predstavili svojo državo, ki bo gostiteljica pri-

hodnjega kongresa Apimondie leta 2005, in povabili čebelarje, naj se ga udeležijo. Na skupščini Apimondie, ki je bila pred sklepno slovesnostjo, so delegati za kongres Apimondie leta 2007 izbrali mesto Melbourne v Avstraliji. To avstralsko mesto je prejelo 29 glasov in tako premagalo Argentino, ki je prejela 19 glasov. Po razglasitvi rezultatov so Argentinci napovedali svojo kandidaturo tudi za kongres leta 2009.

Omeniti moramo še prireditev, ki so jo v okviru kongresa pripravili čebelarji ČD Straža Dolenjske Toplice in Regija Petra Pavla Glavarja v sodelovanju z Društvom kočevskih stroselcev. Medse so v tork, 26. avgusta, sprejeli dva avtobusa južnotirolskih čebelarjev z deželnim glavarjem dr. Luisom Durnwalderjem na čelu, ki je za obnovljeno kapelico v Podstenicah prinesel v dar kip sv. Ambroža. Pripravili so jim gostoljuben sprejem, nato pa so južnotirolski čebelarji z glavarjem obiskali še kongres Apimondie v Ljubljani. Najbolj si je za obisk južnotirolskih čebelarjev prizadeval predsednik ČD Straža Dolenjske Toplice g. Avgust Gril, ki si za uspešno izveden obisk zasluži vse priznanje.

Slovenski čebelarji smo lahko zelo zadovoljni tudi s sprejemom gostov na Brdu pri Lukovici in na slovenskem kulturnem dnevu. Za topel sprejem gostov in pester program kmečkih prireditev na Lukovici se moramo še posebej zahvaliti Občini Lukovica oz. županu g. Mateju Kotniku, Turistični zvezi in društvom občine Lukovica, Moravče, Mengeš in Domžale ter kolektivu Veme, ki je skupaj z društvi poskrbela za slovenske kulinarične dobrote. Udeleženci so bili nad sprejemom zelo navdušeni. Pohvaliti moram še sodelavce pri pripravi razstave slovensko čebelarstvo, ki je bila v osrednjem delu razstavnega prostora v Cankarjevem domu. Pri izdelavi posterjev, na katerih smo prikazali slovensko čebelarstvo nekoč in danes, so se zelo izkazali Marjan Debelak, Pavle Zdešar, Janez Poklukar, Janez Grad, Ida Glinšak iz Čebelarstva muzeja v Radovljici, Danilo Bedek in dr. Andrej Goga iz Naravoslovnega muzeja, ki je pripravil posterje o če-

belah samotarkah v Sloveniji, pa tudi sam sem pomagal s slikami in teksti za nekaj posterjev, ki jih je z občutkom oblikoval oblikovalec g. Brane Žalar. Zahvala gre tudi sodelujočim v delavnicah, slikarju g. Čušinu, ki je pripravil čudovito razstavo akvarelov in slik na lesu v propolis tehniki ter seveda našemu podpredsedniku Francu Šivicu, ki je pripravil razstavo zelo uspešnih slik na temo čebela in cvet. Za nagajenega medveda, ki je popestril razstavo, je poskrbel čebelar in lovec g. Anton Koželj iz Šmarja-Sapa, za kar se mu tudi lepo zahvaljujem. Predstavili smo tudi KBZ za slovenski med. Pohvala velja tudi članom ČD Cerklje, ki so v Cerkljah pripravili čudovito razstavo stare čebelarstva opreme.

Še nekaj statističnih podatkov o kongresu

Kongresa se je s plačilom tedenske kotizacije udeležilo 1332 udeležencev in 400 dnevnih obiskovalcev, samo razstavo si je v petih dneh ogledalo še dodatnih 4528 obiskovalcev. Razstavljalo je 134 razstavljavcev in 35 sorazstavljavcev. Razstavo so si ogledali še številni povabljeni gosti ter predstavniki ministrstev in ustanov.

Organizatorji smo zadovoljni z obiskom na kongresu. Ta je za številne presešel vsa pričakovanja, saj so nas obiskali čebelarji z vseh petih celin, in to bolj množično kot kateri koli kongres Apimondie doslej. Brez dvoma bo kongres še več let ugodno vplival na razvoj slovenskega čebelarstva, saj so naši čebelarji, vzrejevalci in proizvajalci opreme ter drugi navezali stike s kupci iz vse Evrope, to pa jim bo prihodnje leto, ko bomo vstopili v Evropsko unijo, omogočilo razširitev poslovanja. Upajmo, da bomo slovenski čebelarji znali izrabiti te možnosti in dober glas, ki smo si ga z dobro organizacijo kongresa Apimondia 2003 pridobili med čebelarji po vsem svetu.

V prihodnjih številkah revije bomo prostor namenili strokovnemu delu kongresa oziroma zasedanjem stalnih strokovnih komisij Apimondie.

TEKMOVANJA V OKVIRU KONGRESA APIMONDIA 2003

Tako kot po navadi je bilo tudi v okviru letošnjega kongresa organizirano tekmovanje v različnih kategorijah. Rok za prijavo knjig, filmov, fotografij in spletnih strani je bil 1. avgust, druge izdelke pa smo sprejemali do 25. avgusta. Zanimanje za tekmovanje je bilo nad vsemi pričakovanji. Za dvanajst ocenjevalnih skupin smo prejeli več kot 170 prijav. Na prejšnjem kongresu je bilo prijav le 90. Poleg tega je komisija za oceno razstavnih prostorov ocenila vseh 110 stojnic na razstavi APIEXPO.

Za vsako kategorijo je bila pristojna posebna ocenjevalna komisija, ki so jo sestavljali po trije člani. V vsaki komisiji je bil tudi en ali dva tuja člana, ki jih je določilo vodstvo Apimondie. Komisije so izdelke pregledovale od

4. do 26. avgusta. Vsaka komisija je med prijavljenimi izdelki izbrala tri najboljše, ti pa so prejeli zlato, srebrno oziroma bronasto medaljo. Komisija za oceno zgoščenek se je odločila, da ne podeli medalj, ker niti eden od prijavljenih izdelkov ni bil vrhunske kakovosti, v kategoriji dia pozitivov in fotografij pa so se odločili, da podelijo le bronasto medaljo.

Slovinci že nekaj časa uspešno sodelujemo na teh tekmovanjih. Tako smo tudi za tekmovanje v okviru letošnjega kongresa prejeli 55 prijav iz Slovenije in tudi tokrat so bili naši predstavniki uspešni, saj je bilo nagrajenih kar osem njihovih izdelkov.

Slovenske medalje:

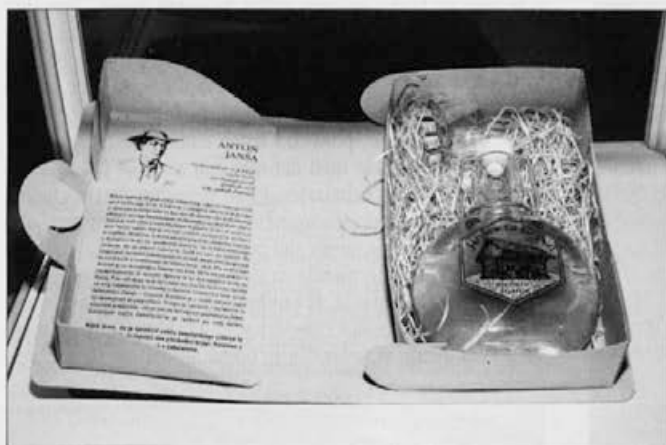
Kategorija	Medalja	Nagrajenec	Izdelek
Spletna stran	zlata	Božnar čebelarstvo	www.boznar.si
Razstavni prostor	srebrna	Medex international	razstavni prostor APIEXPO
Promocija-embalaža	srebrna	Brane Kozinc	Janšev Ta strden
Filmi	srebrna	RTV Slovenija	Prijatelj čebelar
Splošne knjige	bronasta	Dušica Kunaver	Med in medeni kruhki
Tehnične inovacije	bronasta	Logar Trade	točilo za med
Fotografije	bronasta	Stane Plut	fotografije
Čebelarške zbirke	bronasta	Branko Čušin	slikanje s propolisom

Zanimanje za tekmovanje v okviru kongresa Apimondia je iz leta v leto večje. Konkurenca je huda, pojavljajo se vedno nove ideje. Ocenjevalne skupine pa so že nekaj časa enake. Zato smo na podlagi letošnjih izkušenj pripravili kar nekaj predlogov za spremembe in izboljšave tega dela kongresa. Svoja opažanja in predloge smo posredovali vodstvu Apimondie in tudi organizatorjem prihodnjega kongresa na Irskem.

Upamo, da se bodo slovenski čebelarji in podjetja še v naprej udeleževali teh tekmovanj, saj bodo na ta način pokazali tako razvitost slovenskega čebelarstva kot naše izvirne ideje o tem, kako ponuditi in uporabiti čebelje pridelke.

*Komisija za tekmovanja
Malči Božnar*

Desno: Knjiga »Med in medeni kruhki« je prejela bronasto medaljo.
Spodaj: Srebrna medalja – »Janšev ta strden« Braneta Kozinca.

OBVESTILO

V Čebelarstem centru Slovenije hranimo lesene elemente, tj. dva polkrožna odra in stojala za prapore, ki so bili uporabljeni za sceno kongresa Apimondia 2003.

Zainteresiranim čebelarškim društvom predlagamo, da jih prevzamejo.

Elementi so brezplačni, društva pa morajo sama poskrbeti za prevoz. Pri razdelitvi bomo upoštevali vrstni red rezervacij. Elementi bodo na razpolago do končnega prevzema oz. najpozneje do 10. oktobra 2003.

Tajništvo ČZS

FILM »PRIJATELJ ČEBELAR«

Ob kongresu Apimondia je bil posnet slovenski čebelarški film »PRIJATELJ ČEBELAR«.

Video kaseto v slovenskem ali angleškem jeziku, ki stane 2.000,00 SIT, lahko kupite v trgovinah VEMA, lahko pa jo po naročite tudi po pošti (telefon 01/ 729 61 18).

Čebelarjeva mesečna opravila

FRANC GRAJZAR,
Vir pri Domžalah

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ-PANJU V OKTOBRU

Še nekaj ugotovitev iz prejšnjih mesecev

Za marsikaterega čebelarja bi bilo dobro, če bi pregledal nekatere ugotovitve iz prejšnjih mesecev glede uresničitve letošnjih pričakovanj. Zaradi kongresa Apimondie je 9. številka Slovenskega čebelarja izšla prej kot po navadi, zato sem moral prej oddati tudi svoje besedilo za september. Tako mi ni uspelo v celoti opisati julijskega in avgustovskega medenja hoje. Ker je to leto tudi za pašo na hoji zelo posebno, da ne rečem tragično, predvidevam, da bi bilo zanimivo in poučno za mlajše čebelarje, ki še ne prevažajo čebel, pa tudi za vse morebitne nove prevažalce. Predvsem so tudi letošnje vremenske in biološke okoliščine potrdile dvome in strah pred prevozi na hojevo pašo, ki sem jih opisoval že v opravilih za prejšnje mesece. Visoka temperatura in suša sta nas pestili tudi zadnji del julija in skoraj ves avgust. Po poročanju meteorologov je letošnje poletje po številu zaporednih dni s temperaturo več kot 30 °C preseglo vse doslej statistično vodene podatke v minulih 150 letih. V takih razmerah se seveda ne morejo ohraniti niti najboljše razmere za navzočnost povzročiteljev medenja niti ne morejo obveljati obetavne in prepričljive napovedi. Opazovalna služba je redno poročala o stanju na terenu. Čebelarji smo temu sledili, vedno pa smo se še sami prepričali o medenju na ožji lokaciji, na katero smo prepeljali čebele. Razmere so bile zelo dobre, ko pa je čebelar pripeljal čebele na izbrano mesto, donosa vendarle ni bilo, čeprav je bilo pod hojami dobro pokapa-

no. Večkrat smo upali, da bo po rahlem dežju ali plohi znova začelo mediti, a je potem bodisi zapihal vzhodni veter bodisi je bila prenizka relativna vlaga, ali pa je bila temperatura previsoka. Tehtnice so kazale zmanjšanje teže, medenja ni bilo. Vendar ni bilo na vseh krajih vedno enako. Ponekod je hoja dobro medila, a v ozkih pasovih, pa tudi to ne vedno ob istem času na vseh obetavnih območjih. Po podatkih z elektronskih tehtnic so bili donosi zelo visoki enkrat na enem, drugič na drugem kraju, temu pa je sledila popolna prekinitve na vseh lokacijah. Obdobja medenja so bila zelo kratkotrajna. Čebelarji so skušali slediti krajem medenja, a po prevozu tam ni bilo več paše. Tako so nekateri čebelarji tudi po štirikrat prepeljali čebele na drugo pastišče. Posebej dobri obeti so bili na Javornikih, kjer so bili donosi sprva visoki, tako da je bil panj na kontrolni tehtnici že povsem poln. Tja so čebelarji pripeljali zelo veliko čebeljih panjev, a le prvi so lahko natočili nekaj hojivega medu. Preostali so po dolgotrajnem čakanju čebele spet prepeljali na novo pastišče, v novo upanje. V vse te kraje je bilo treba čebelam redno dovažati vodo, ker tam ni naravnih virov. Kjer je bilo brezpašno obdobje predolgotrajno, je bilo treba čebelam dodajati tudi hrano; ponekod so se tehtnice vsaj izravnemale, tako da so čebele med nabrale vsaj za svoje potrebe. Tisti nekaj srečnih čebelarjev, ki so resnično zavrteli točila, bi moralo ta med dobro unovčiti. Sam nisem med temi; čebele sem za več kot mesec dni peljal v gozd le na izlet. Vsem razočaranim ostane upanje za prihodnje leto. Pravi čebelar nikoli ne izgubi upanja. Spomnimo se svetopisemske legende enega od zavetnikov čebelarjev, ki ga vidimo tudi na panjskih končnicah, sv. Joba. Bil je bogat, potem pa je vse izgu-

Na Javornikih je bila velika koncentracija čebel.

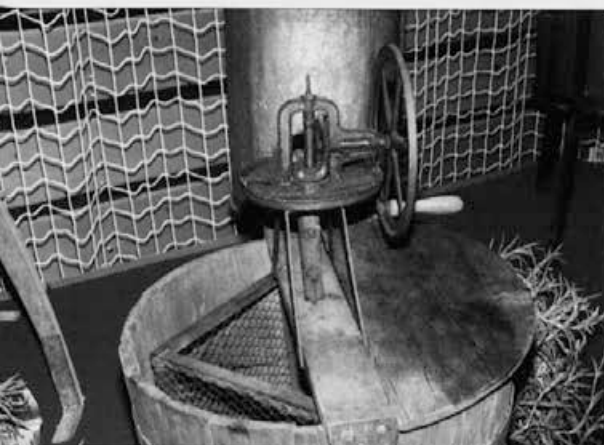
Foto: F. Gražar

Kolektivna blagovna znamka za slovenski med na API-EXPO 2003

Foto: F. Gražar

Leseno točilo iz l. 1905 na čebelarski razstavi v Cerkljah

Foto: F. Grajzar

bil, tako da mu je na koncu ostal le še kup pepela, kljub temu pa ni obupal. Začel je čebelariti in tako je znova postal premožen. Tudi mi zaradi letošnjih slabih izkušenj ne bomo opustili prevozov čebel. Morda ne velja več, a nekdanj je veljalo pravilo, da postaneš čebelar šele po 15 letih čebelarjenja. V tem času se ti zgodi vse dobro in vse slabo, a šele, če vse to preneseš, postaneš pravi čebelar.

Naši strokovnjaki za gozdno medenje bodo gotovo pozneje še natančno strokovno preučili letošnje razmere in letošnje medenje.

Nadaljnja skrb za čebele

Oktober so vremenske razmere že občutno drugačne, povsem jesenske. Po dolgoletnih klimatoloških podatkih hidrometeorološke službe je povprečna dnevna temperatura 10 °C in tudi dan je že precej krajši (le približno 120 ur sončnega obsevanja). Absolutna najnižja oktobrska dnevna temperatura je bila v minulem tridesetletnem obdobju v Ljubljani -5,4 °C, v Murski Soboti pa celo -8,6 °C.

Vsa pomembna dela za prezimitev čebeljih družin smo opravili že v prejšnjih dveh mesecih. Oktobra moramo čebele predvsem opazovati, da se pred panji ne dogaja kaj posebnega. Čebele še lahko prinašajo cvetni prah. Ugotavljamo, ali je to pri vseh družinah. V tem primeru smo lahko brez skrbi. Še moramo biti pazljivi glede ropa in ukrepati, kot je bilo že opisano. Po potrebi pripravimo žrela. Če je vse normalno, sam pustim žrela odprta kot vse leto. Če se čebele nemirno vedejo pri žrelu, poslušamo družino za panjem. Če šumi, je verjetno izgubila matico, lahko jo pa tudi ropajo. O ukrepih sem pisal že v prejšnjih številkah Slovenskega čebelarja.

Proti koncu meseca izpraznimo medišča, če smo že doslej vse delali tako, da bodo družine prezimovale v plodiščih. Odstranimo tudi matične rešetke, saj jih le tako lahko očistimo voščenih prizidkov. Te najprej grobo očistimo, potem pa jih za kakšno minuto namakamo v posodi z vročo vodo in ostanek voska se bo hitro stopil. Sam matičnih re-

šetk še ne vračam, da lahko pozneje z vrha z lahkoto zatiram varoo z oksalno kislino, skoraj enako, kot to izvajajo pri nakladnih panjih. Tudi podnice panjev moramo očistiti vseh voščenih prizidkov, če tega zaradi vstavitve testnih vložkov za preverjanje odpada varoj nismo storili že prej. Zdaj še preverimo naravni odpad varoe, saj na podlagi tega lahko ugotovimo, ali moramo izvesti še zimsko zatiranje ali to sploh ni potrebno.

V tem mesecu, ko pri čebelah ni več veliko dela, lahko poskrbimo za panje, čebelnjak in čebelarsko orodje. Popravimo panje ali kakšnega morda celo začasno zamenjamo in nato zatesnimo morebitne odprtine in špranje v panjih. Posebej pri natovarjanju panjev za prevoz je zelo neprijetno, če čebele uhajajo iz njih. Zdaj lahko obnovimo barvo na pročeljih panjev, če nam tega ni uspelo že spomladi. Na žrela panjev, predvsem v spodnji vrsti, namestimo ovire za rovkve in miši. Najpreprosteje to naredimo s tanko pločevino (tiskarsko). Le-to izrežemo tako, da višina odprtine pri žrelu ne bo višja od 6 mm, ter jo pripnemo z risalnimi žeblički. Namažemo tudi vse tečaje vrat in prezračevalnih loput na panjih, morda tudi kakšnega zamenjamo. Še zlasti pri zatiranju varoe z mravljino kislino lahko ta pusti posledice. Očistiti moramo tudi mrežice na okencih, če so te zaprte s propolisom. Mrežice morajo biti čiste zaradi zračenja med prevozi v prihodnjem letu. Prazne prostore na straneh skladownice v čebelnjaku dobro založimo z izolacijskim materialom, med panji pa s trakovi iz mehke penaste plastike zatesnimo vse reže. S tem preprečimo preprih ter vhod tujim čebelam in osam v notranjost čebelnjaka, izognemo pa se tudi spomladanskemu zamakanju panjev in s tem plesnivosti stranskih satov.

Točilo na en sat na čebelarski razstavi v Cerkljah Foto: F. Grajzar

Uredimo tudi notranjost in zunanost čebelnjaka! Odstranimo vso navlako, ki ne sodi v čebelnjak, prav tako tudi zunanaj čebelnjaka! Omare s satjem morajo biti dobro zatesnjene, tla pa temeljito očiščena in oprana, da v čebelnjak ne bomo privabljali os. Potem ne bo treba skrbeti, kako jih ločiti. Čebelarsko orodje pospravimo tja, kamor sodi. Tako bosta notranjost in zunanost čebelnjaka vedno urejeni, to pa bo gotovo v veselje nam samim, pa tudi pred obiskovalci nam ne bo neprijetno. Pregledamo še, ali je barva na stenah čebelnjaka, na vratih ali oknih obledela zaradi sonca. Zdaj lahko obnovimo tudi to. Razkužimo okolico čebelnjaka, predvsem pred pročeljem, in uredimo zunanje površine. Navodila o sredstvih za razkuževanje nam bodo posredovali veterinarji.

Očistimo in razkužimo orodje in vso čebelarsko opremo, ki jo uporabljamo v čebelnjaku. Prav tako mora biti dobro očiščena in primerno shranjena tudi preostala oprema, kot so točilo, prazna posoda in pripomočki za točenje.

Kratki nasveti za začetnike

- Še opazujte čebele pred panji! Če opazite nemir na žrelu in posumite v rop, zožite žrela!
- Ob koncu meseca izpraznite medišča, če bodo vaše čebele prezimovale v plodiščih, ter očistite matične rešetke in podnice!
- V spodnji vrsti panjev namestite zapore na žrelih, saj boste s tem preprečili vhod škodljivcem!
- Razkužite čebelarsko orodje!
- Preverite naravni odpad varoe!
- Popravite panje ter uredite notranjost in okolico čebelnjaka!
- Zadelajte prazne prostore ob panjih in med panji, da ne bo prepiha!

Še popravek napake iz prejšnjega meseca

Opravičujem se za spregled spremembe pomena po lektoriranju, ki se nanaša na točenje. Napisano bi moralo biti: »Nekatere mlajše čebelarje, ki so bili že naveličani točenja, je skrbelo ...«, ne pa: »Nekatere mlajše čebelarje, ki se hitro naveličajo točenja, je skrbelo ...«

NEKAJ VTIŠOV S SVETOVNEGA ČEBELARSKEGA KONGRESA APIMONDIA

Veliki dogodek za slovenske čebelarje, pa tudi za našo državo, se je zgodil avgusta letos. Zato naj v nadaljevanju mesečnih opravil opišem le nekaj svojih vtisov, saj bodo o tem obširneje gotovo pisali drugi pisci.

Ob zvokih orgel v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma se je v nedeljo, 24. avgusta, ob 18. uri, zares veličastno začela slovesna otvoritev kongresa. Prekrasen je bil pogled na praporščake v čebelarskih oblekah, ki so s prapori skoraj vseh društev iz Slovenije prihajali na oder. Bilo je res edinstveno, skoraj neponovljivo! V izvedbi okteta Deseti brat in citrarja g. Plahutnika smo poslušali tudi čebelarsko himno. Kot smo slišali, je besedilo napisal g. Franc Šivic, uglasbil pa jo je g. Slavko Avenik, ki je tudi čebelar. Dr. Janez Poklukar je odlično predstavil zgodovino in razvoj slovenskega čebelarstva. Ob tem so udeleženci Apimondie iz tujine

lahko ugotovili, da smo si zaslužili čast te prireditve. Sledili so govori predsednika ČZS g. Lojzeta Peterleta, predsednika Apimondie g. Asgerja Jørgensena, kmetijskega ministra Franca Buta in ljubljanske županje ge. Danice Simšič. Iz njihovih besed in izrazov na obrazih je bilo čutiti zadovoljstvo. Seveda so bili navdušeni tudi vsi drugi udeleženci te slovesnosti. Morda so bila poročila strokovnih komisij ob tej priložnosti in takem dogodku nekoliko predolga, posebej za tiste, ki niso poznali jezika predavateljev in niso uporabili slušalk, ki so jih ponujale prevajalske službe. Po pričakovanjih naj bi bila sklepna slovesnost nekoliko bolj slovesna, kajti zdelo se je, da predstava še ne more biti končana. Morda je manjkala v programu napovedana vnovična izvedba čebelarske himne. Vsekakor lahko potrdim, da je otvoritvena slovesnost odlično uspeša.

Sledilo je odprtje razstave API-EXPO 2003, in to s prerezom traku in ob nazdravljanju s šampanjcem pomembnih vrhov navzoče čebelarske in politične javnosti. Razstavljalci so bili z vseh koncev sveta. Razstavo si je bilo mogoče ogledati vse do petka, 29. avgusta 2003. Videli smo lahko večino pripomočkov, ki jih potrebujemo pri čebelarjenju, vključno z literaturo. Veliko je bilo razstavljalcev najrazličnejših čebeljih pridelkov in izdelkov iz teh. Razstavljeni so bili posterji in plakati. Velik prostor je zavzela razstava Čebelarskega muzeja iz Radovljice, lepo je bila predstavljena tudi Kolektivna blagovna znamka za slovenski med kontrolirane kakovosti. Ne vem, ali je sploh kaj manjkalo, saj so si obiskovalci lahko ogledali celo žive čebele. Razstava je bila res obsežna, vsekakor največja čebelarska razstava v Sloveniji doslej. Tudi slovenski razstavljalci so prispevali velik del te bogate predstavitve in v ničemer niso zaostajali za tujimi. Zanimanje udeležencev kongresa za razstavo je bilo veliko, ogledalo si jo je tudi veliko število domačih čebelarjev. Za tistega, ki je zamudil razstavo, je to prava škoda, kajti ponovitev bo težko dočakal.

Osrednja tema kongresa so bila seveda plenarna zasedanja komisij in predavanja z različnih področij. Zvrstilo se je več kot 200 predavanj in še toliko predstavitev na posterjih. Veliko teh je bilo predstavljenih na visoki znanstveno-raziskovalni ravni, med temi so nekatere predstavili tudi slovenski čebelarski znanstveniki, raziskovalci in strokovnjaki. Nekaj predavanj je bilo zanimivih tudi za nas, »navadne« čebelarje, predvsem tista o najnovejših ugotovitvah glede zatiranja varoe in noseme, o vplivih organskih kislin na čebele, vplivih spomladanskega nadomestnega krmljenja na kakovost in količino čebel delavk ter še nekatere teme, povezane s praktičnim čebelarjenjem. Te so lahko spremljali le tisti čebelarji, ki so poznali vsaj enega od štirih uradnih tujih jezikov. Prevodi v slovenščino so bili napovedani, a omenjena predavanja, ki so bila v popoldanskih urah, niso bila prevedena. Upam, da jih bodo naši vrhunski čebelarski strokovnjaki postopno predstavili v našem glasilu.

Zadnji dan zasedanj komisij Apimondie, ki je bil predviden kot slovenski dan, se je razstave udeležilo največ slovenskih čebelarjev. Ob tej priložnosti so naši domači strokovnjaki (mag. Mira Jenko - Rogelj, dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc in g. Pavle Zdešar) vsem navzočim domačim čebelarjem predstavili pogloblitve vsebine za nas zanimivih tem predavanj.

V organizacijo kongresa samega je bilo vključenih veliko slovenskih čebelarjev. Številna društva so sprejela udeležence in predstavila čebelarstva svojih članov. Tudi ČZS je ob pomoči Občine Lukovica in tamkajšnjega čebelarskega društva v ČGS na Brdu sprejela skoraj dva tisoč udeležencev kongresa. Sprejemi in razstave so bili še marsikje. Med drugim je zelo lepo razstavo postavilo Čebelarstvo društvo Cerklje. Tam smo lahko poleg čebeljih pridelkov in izdelkov iz teh videli veliko zanimivih eksponatov iz zgodovine slovenskega čebelarstva, med drugim stara točila, preše, panje, originalne panjske končnice, celo posebej zanimivo točilo na en sat, verjetno edinstven primerek. Škoda, da tega niso imeli priložnosti videti vsi udeleženci Apimondie.

Nepozabna je bila sklepna slovesnost. Še enkrat smo slišali čebelarstvo pesem, tokrat v izvedbi Pihalnega orkestra Lesce, prav tako pa so še enkrat nastopili praporščaki iz skoraj vseh slovenskih društev. Zares slovesno! Pred udeleženci kongresa sta najprej govorila predsednika ČZS in Apimondie, potem pa sta skupaj s predsednico komisije za odlikovanja go. Malči Božnar podelila posameznikom tudi priznanja za najvidnejše uspehe na razstavi, za čebelarstvo literaturo, znanstvene dosežke, film itd. Podeljenih je bilo 34 priz-

nanj najuspešnejšim, od tega jih je slovenskim predstavnikom pripadlo kar osem. To je zares velik uspeh, še posebej glede na to, da je na kongresu sodelovalo 84 držav. Vse čestitke! Čebelarški predstavniki posameznih držav niso skoparili s pohvalami, zahvalami in priznanji Sloveniji za odlično organiziran kongres. Posebej nas je zelo prijetno presenetil in razveselil nastop predstavnikov Irske, ki bodo gostitelji prihodnjega kongresa leta 2005. Vsi navzoči smo zares uživali ob njihovi glasbi in plesu, številne pa s tem tudi prepričali, da se bodo udeležili kongresa v njihovem Dublinu. Vrhunec sklepne prireditve pa smo seveda izvedli Slovenci. Ob izvajanju pihalnega orkestra, nastopu praporščakov in narodnih noš ter petju navzočih udeležencev v Gallusovi dvorani je bil sklep res veličasten in nepozaben.

Opisan je le utrinek vsega dogajanja na svetovnem čebelarškem kongresu v Sloveniji. Gotovo bodo teme, predstavljene na Apimondii, še dolgo časa polnile strani našega čebelarskega glasila.

ČESTITKE ORGANIZATORJEM IN VSEM, KI SO PRIPOMOGLI, DA JE SVETOVNI ČEBELARSKI KONGRES V SLOVENIJI TAKO LEPO USPEL.

BOJAN KORBAR,
Blejska Dobrava

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNIH PANJIH V OKTOBRU

Čebelarstvo leto

Čeprav je spomladanski razvoj čebelarje družine začetek življenja v panju, se čebelarstvo leto konča in začne jeseni. Celoletna skrb čebelarja je osredotočena v moč čebelje družine. Začetek z močno čebeljo družino v mesecu avgustu nam zagotavlja bujen spomladanski razvoj in celoletno uspešno čebelarjenje. Vzdrževanje celoletne stalne moči čebelje družine, tj. v obdobju jesen – zima – pomlad – poletje, je pogoj za uspešno čebelarjenje. Rezultat vzdrževanja njene moči od marca do avgusta je, da jeseni spet zazimimo močno čebeljo družino. Zato moramo skrbeti, da je od pomladi do jeseni v gnezdu čebelje družine 12 kg medene zaloge.

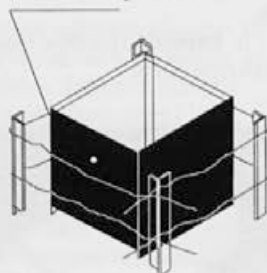
Zimska zaščita

LR-panj stoji na prostem, samostojno, zato je v alpskem svetu izpostavljen vsakršnim vremenskim razmeram. Da bi jim čim dlje kljuboval, mora biti trdno izdelan iz zdravega, lepega in suhega smrekovega lesa. Panj, izdelan iz smrekovega lesa, je lahek in ga je lahko obdelovati. Če so vanj pravilno vdelane sredinske deske, je dovolj trpežen, da pri rednem vzdrževanju dolga leta vzdrži brez poškodb.

Panju in barvi na njem podaljšamo življenjsko dobo, če ga obdamo s strešno lepenko, saj je odt skoraj šest mesecev. Če ne toliko pozimi, pa čebelja družina potrebuje toploto spomladi.

Panji, obdani s strešno lepenko, ne zamakajo, lepenka ni predraga in je še kar trpežna. Če z njo lepo ravnamo, je za večkratno uporabo. Ker je črna, jo pomladno sonce zelo segreje. Kakšno toploto oddaja, lahko vidimo po snegu, saj ta spomladi okrog panja kmalu skopni. Strešno lepenko odrežemo tako veliko, da v enem kosu obda celoten panj, na stiku pa se prekriva vsaj 5 cm. Na strešni lepenki spredaj izrežemo spodnji izlet in luknjo v zgornji drugi nakladi. Da obloga lepše stoji, da jo lažje prevežemo in da se ne trga, robove okrepiamo z zbitimi vogalnimi deščicami, velikosti 3 x 1 cm. Tako povitemu in prevezanemu panju noben snežni vihar ne more do živga. Če je stojišče izpostavljen močnemu vetru, obtežimo ali prevežemo še streho. Ne pozabimo odpreti prezračevalne vehe na pokrovu panja.

Strešna lepenka z vogalnimi deščicami in povezavo

Bolezni čebel

DR. JOŽE ŠNAJDER,
predsednik komisije za
zdravstveno varstvo čebel

ZIMSKO ZATIRANJE VAROE Z OKSALNO KISLINO

Uvod

Približuje se čas, ko v čebeljih družinah ne bo več zalege in ko bomo čebelarji opravili še zadnje zatiranje varoe v tem koledarskem letu. Čebelje družine so glede na geografske in druge razmere lahko brez zalege včasih že septembra ali oktobra, najpogosteje pa približno od sredine novembra do sredine decembra. Tako so torej najverjetneje brez zalege od sredine decembra do sredine januarja, ko matice znova začnejo zalegati. Uničevanje varoj z oksalno kislino je res učinkovito le, če v čebelji družini ni zalege. Zatiranje varoe pred sredino novembra ni priporočljivo, ker se še vedno lahko pojavijo izletni dnevi, med katerimi se čebele znova lahko okužijo z varoo.

Poglavitni namen zimskega zatiranja je uničiti še tiste varoe, ki so v družini ostale po poletnem zatiranju z mravljinčno kislino ali pa so jih čebele prinesle v panj od drugod.

Dobro opravljeno zimsko zatiranje je prvi pogoj, da zatiranje ne bo potrebno do konca prihodnje pašne sezone.

Načini uporabe oksalne kisline

Na številnih evropskih veterinarskih fakultetah kot tudi na naši VF so za zatiranje varoe preizkusili tri različne načine uporabe oksalne kisline. To so:

I. **pršenje** raztopine oksalne kisline po čebelah na satju,

II. **kapanje** raztopine oksalne kisline po čebelah v ulicah med sati in

III. **sublimacija (uplinjanje)** kristalov oksalne kisline v panju.

Po več letih preizkusov vseh treh načinov na velikem številu čebeljih družin so ugotovili, **da so vsi trije načini enako učinkoviti.**

I. **Pršenje** po čebelah na satju zahteva veliko dela in je zelo zamudno. Za osebno zaščito pri delu potrebujemo rokavice, zaščitna očala in masko.

II. **Kapanje** po čebelah zahteva najmanj dela, najmanj časa in najmanj zaščite (le rokavice in zaščitna očala) pri delu in je tudi najcenejše. Ob pravilni uporabi je metoda kapanja najboljša, ker v čebeljih pridelkih tako rekoč ne pušča ostankov!

III. **Uplinjanje** kristalov v panju zahteva posebno opremo (če je ustrezna, ni poceni, če ni ustrezna, pa ogroža zdravje čebelarja), zahteva več časa kot kapanje, predvsem pa zanesljivo zaščito čebelarja pred uplinjeno kislino!

Na podlagi teh dejstev smo tudi v naši doktrini zatiranja varoe izbrali **metodo kapanja.**

Uporabo metode kapanja priporočajo čebelarjem tudi strokovnjaki v Zvezni republiki Nemčiji. Za ilustracijo pogledjmo sliko, ki prikazuje praktično uporabo oksalne kisline, kot jo je prikazal dr. Liebig na seminarju marca letos v Celju. Na sliki vidimo, kako razumljivo je pokazal, katera metoda je primerna, saj je metodo pršenja in uplinjanja preprosto prečrta.

Trije načini uporabe oksalne kisline

Slika 2: Posoda z raztopino v večji posodi

Slika 3: Kapanje raztopine v AŽ-panju

Poleg že omenjenih prednosti metode kapanja moramo upoštevati še prednost te metode glede ostankov oksalne kisline v panju in čebeljih pridelkih. Pri metodi pršenja orosimo poleg čebel tudi satje in vse, kar je v njem! Še huje je pri uplinjanju suhe oksalne kisline v panju. V tem primeru se uplinjena oksalna kislina useda tako na čebele kot na vse dele panja in na vse, kar je v panju! Pri metodi kapanja pokapamo raztopino oksalne kisline **samo** po čebelah, tako da ni neposredno v stiku s satjem in vsem, kar je v njem. Poleg tega je kapanje samo po čebelah odločilnega pomena tudi zaradi učinkovitosti delovanja kisline na varoo. Dokazano je namreč, da oksalna kislina deluje na varoo samo kontaktno. Tiste čebele, ki so bile pokapane, v zelo kratkem času prenesejo kislino na vse preostale v gruču, tako da večina varoj pade v prvih treh dneh.

Metoda kapanja – kaj potrebujemo

a) Rokavice, odporne proti kislini; te naj bodo dovolj tanke in mehke, da omogočajo občuteno rokovanje z brizgo in podaljšano cevko,

b) zaščitna očala,

c) 50 ml injekcijsko brizgo s podaljšano cevko,

č) ustrezno količino približno **3,5-odstotne** raztopine oksalne kisline – dihidrat v sladkani vodi,

d) zaščitno masko – **samo pri pripravi raztopine**, če ne kupimo že pripravljene,

e) vedro vode.

Vse navedeno lahko kupimo tudi v Čebelarstvu centru Slovenije na Brdu pri Lukovici.

Doziranje

Količino raztopine, ki jo pokapamo **po čebelah** v ulicah med satji, prilagodimo moči družine. Pri močnih družinah pokapamo od 4 do največ 5 ml raztopine na ulico. Pri manjših rezervnih družinah pokapamo na ulico 3 ml. Na podlagi tega lahko izračunamo, da potrebujemo za eno pridobitno družino povprečno po 45 ml raztopine, za manjšo rezervno družino

no pa približno 20 ml. Glede na to bomo za deset pridobitnih družin pripravili 0,5 l, za deset rezervnih družin pa 0,2 l raztopine.

Priprava raztopine oksalne kisline – dihidrat

Za pripravo raztopine potrebujemo:

- I. čisto oksalno kislino – dihidrat (ne tehnično); v prodaji je v zavitkih po 250 g,
- II. sladkor,
- III. vodo (lahko iz vodovoda).

Postopek

Na podlagi podatkov o doziranju najprej izračunamo, koliko litrov raztopine bomo potrebovali. Ko to ugotovimo, pripravimo najprej potrebno količino sladkorne raztopine.

Primer: Imamo 20 družin, potrebujemo torej 1 l raztopine. Vzamemo 0,5 l vode, segrete na 35 °C in v njej raztopimo 0,5 kg sladkorja. Potem dolijemo toliko vode, da bomo dobili **1 liter sladkorne raztopine**.

Zdaj odtehtamo 35 g oksalne kisline – dihidrat, jo stremo v pripravljeno sladkorno raztopino in mešamo toliko časa, da se raztopijo vsi kristali kisline. Pri tem delu moramo biti oblečeni, imeti moramo zaščitne rokavice, zaščitna očala in **masko**. Pripravljena raztopina oksalne kisline – dihidrat je sicer uporabna šest mesecev, če je hranjena v hladnem prostoru, vendar to za nas ni pomembno, saj to raztopino lahko pri čebelah uporabimo **samo enkrat!** Zato raztopine nikoli nimamo v zalogi. Pomembno pa je, da ima raztopina ob nakupu označen datum, kdaj je bila pripravljena.

Izvedba kapanja

Zatiranje varoe s kapanjem raztopine oksalne kisline lahko izvajamo, če je temperatura zraka vsaj nekaj stopinj nad

ničlo; ugodno je, če je temperatura več kot 5 °C. Raztopino prej segrejemo na 35 °C in posodo, v kateri je, nekoliko toplotno izoliramo, da se med delom preveč ne ohladi. Posodo z raztopino damo zaradi varnosti v nekoliko večjo in bolj stabilno posodo, kot to prikazuje *slika 2*.

S 50 ml injekcijsko brizgo in podaljšano cevko potegnemo do 50 ml raztopine. S cevko gremo počasi nad ulico med sati in pokapamo ustrezno količino (4 do 5 ml pri pridobitni družini in 3 ml pri prašilčkah) raztopine neposredno po čebelah. Poskrbimo, da raztopina le **kaplja** po čebelah, saj bi s curkom lahko preveč zakisali neposredno izpostavljene čebele, po katerih kapamo. Tako nadaljujemo po vseh zasadenih ulicah. Po praznih ulicah ne kapamo!

Kapanje samo je preprostejše pri nakladnih panjih, saj so preglednejši (glej sl. 1) kot AŽ-panji. Pri AŽ-panjih imamo dve možnosti: ali kapamo iz medišča ali pa gremo s cevko pod matično rešetko po ulicah. *Slika 3* prikazuje kapanje v AŽ-panju.

Diskusija in sklepi

Zatiranje varoe na način, kot je predstavljen v doktrini, je že pri številnih čebelarjih pokazalo dobre rezultate. Da

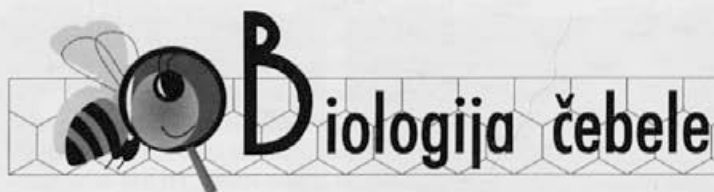
bi dosegali dobre rezultate, moramo najprej dobro preučiti sistem in se ga potem v celoti držati. To velja za posameznega čebelarja, še bolj pa za čebelarska društva, saj morajo ta poskrbeti za ustrezno in sočasno zatiranje varoe!

Obvezno je izvajanje vseh treh elementov doktrine: 1. preprečevanja širjenja in razmnoževanja varoe – promet s čebelami in apitehnični ukrepi; 2. ugotavljanje varoe – z ugotavljanjem naravnega odpada varoj si moramo pridobiti pregled nad stanjem; 3. zatiranje varoe – **dvakrat** z mravljinčno kislino (v **ustreznih** hlapilnikih), tj. julija ali avgusta in septembra, ter **enkrat** z oksalno kislino (ko v družini ni več zalege). Samo izvajanje **vseh** elementov programa lahko zagotavlja uspeh!

Pri tem je treba upoštevati, da je poglobitveni namen julijskega, avgustovskega in septembrskega zatiranja zmanjšanje števila varoj, tako da te ne bodo prizadele zimskih čebel, namen zimskega zatiranja pa je dokončno uničenje varoj. Pri ugotavljanju števila varoj v družini s štetjem naravnega odpada moramo pri uporabi mravljinčne in oksalne kisline prav tako upoštevati, da je zanju značilno podaljšano delovanje, zato smemo naravni odpad ugotavljati šele 21. dan po uporabi mravljinčne kisline in 30. dan po uporabi oksalne kisline.

OBVESTILO ČEBELARJEM

Komisija za zdravstveno varstvo čebel obvešča vse čebelarje, ki že v tem letu zatirajo varoo v skladu z doktrino na sonaraven način, to je z uporabo mravljinčne in oksalne kisline, da bo v glasilu Slovenski čebelar organizirala dopisno razpravo o tej temi. Zato vas prosimo, da do konca tega leta pošljete na uredništvo vse vaše izkušnje, vprašanja in predloge. Prav tako vabimo vse druge čebelarje, ki se šele pripravljajo na delo po doktrini, da nam sporočijo svoja vprašanja. Komisija bo vse dopise skrbno pregledala in odgovore objavila v aprilski številki Slovenskega čebelarja.

DOC. DR. JANEZ POKLUKAR,
Kmetijski inštitut Slovenije

VPRAŠANJE OBSTOJA EKOTIPOV KRANJSKE ČEBELE

V junijski številki Slovenskega čebelarja je bil objavljen povzetek poročila o delu Kmetijskega inštituta v letu 2002. Odmev nanj je bil objavljen v septembrski številki Slovenskega čebelarja (105, 234–235).

Verjamem, da je bilo moje osnovno besedilo teže razumljivo. V njem je res več stvari, ki zahtevajo precejšnje mero predznanja, bodisi da gre za razjasnitev poj-

mov fenotipska in genetska korelacija, heritabiliteta ali za razjasnitev pojmov filogenetska skupina, haplotip, lokus, heterozigotnost, homozigotnost in ocene LSMEAN (joj, kakšna latovščina!). Verjamem, da vsemu temu ni kos niti biolog z zelo širokim znanjem.

G. Janez Gregori je v odmevu zaskrbljen za stvari, za katere misli, da jih razume. Z menoj se ne strinja, kajti

v poročilu nisem niti z besedico omenil pojma »ekotip«, na katerem je nekoč že slonela vsa strokovno podprta selekcija kranjske čebele pri nas. Omenja prizadevanja dr. Jožeta Riharja in J. Verbiča ter navaja zapis F. Ruttnerja o treh ekotipih v naših krajih. Pred 15 leti bi se s povedanim povsem strinjal. Dandanes pa imam o tovrstnih izsledkih klasikov selekcije naše čebele drugačno mnenje. V skoraj vseh primerih so bili ekotipi ugotovljeni na podlagi morfoloških znakov z visoko heritabiliteto, pri dr. Jožetu Riharju celo po večini na podlagi variabilnosti kubitalnega indeksa s $h^2 > 0,5$. Tako ugotovljeni ekotipi pa niso izpolnjevali pglavitnih meril za delitev v genetsko različne skupine znotraj kranjske čebele, saj je šlo zgolj za skupine čebel z različno vrednostjo kubitalnega indeksa. Podobna je tudi zgodba o zapisu P. Zdešarja (Slovenski čebelar 101, 46–51). Njegovi podatki in predlogi so temeljili tudi na rezultatih raziskovalnega projekta Kmetijskega inštituta Slovenije in so bili objavljeni pred končnim poročilom. To pa se je precej razlikovalo od teh vmesnih podatkov. Razlike, ki so se pojavile, so bile tako velike, da jih še zdaj ne razumem. Zaradi previdnosti jih tudi nisem objavjal, prav tako pa nisem objavil odmeva na omenjeni zapis v Slovenskem čebelarju. Pozneje smo se raje odločili, da še enkrat zberemo vzorce čebel. Na novo smo temeljito prečesali vso Slovenijo. Izbrali smo predvsem tiste čebelarje, ki ne kupujejo matic in ki ne sodelujejo pri testiranjih matic na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Rezultati teh analiz so bili potem v povzetku objavljeni v obravnavanem članku v Slovenskem čebelarju.

V populacijski genetiki govorimo o fenotipski varianci kot vsoti genetske variance in variance, ki jo povzročajo dejavniki okolja. Skupna fenotipska varianca v celotni populaciji kranjske čebele je določljivo velika in jo je mogoče poljubno deliti navzdol v tako imenovane ekotipe ter še naprej vse do fenotipske variance čebelje družine ter celo do fenotipske variance čebel delavk članic čebelje družine. Pojavlja se upravičeno vprašanje, kje je meja med podvrsto, kar kranjska čebela brez dvoma je, in ekotipom. Neka umetna meja, ugotovljena na razlikah vrednosti kubitalnega indeksa, to gotovo ne more biti.

Na rešitev tega težavnega vprašanja bo verjetno treba počakati še nekaj časa in spodbuditi primerno znanstveno razpravo na mednarodni ravni. S tem namenom sem že takoj po končanem kongresu tudi spodbudil pripravo mednarodne znanstvene konference z naslovom »Čebele v sredozemskem prostoru«. Konferenca bo v okviru Apimondie organizirana jeseni leta 2006 in bo nekakšna ponovitev letošnjega kongresa v manjšem obsegu, vendar predvidoma na nekoliko višji znanstveni

ravni. Torej časa je še nekaj, zato bodo priprave na področju študija problematike ekotipov lahko res temeljite.

V zadnjih letih so čebele izpostavljene čebelji varozii, ta pa brez dvoma zmanjšuje skupno genotipsko variabilnost naše kranjske čebele. V vseh minulih letih smo si pri selekcijski službi prizadevali, da bi imeli večje število manjših vzrejevalcev, saj bi s tem zmanjšali izgubo genov iz populacije. Čebelarje smo na vseh sestankih spodbujali, naj za svoje potrebe vzrejujejo iz svojih lastnih virov. Je pa res, da je vzreja matic za prodajo zahtevno delo in da je od treh začetnikov vzrejevalcev matic uspešen največ eden. Vse to vodi v koncentracijo vzreje večjega števila matic pri manjšem številu vzrejevalcev. Vse čebelarje vzrejevalce matic zato stalno opozarjamo, naj kri osvežujejo le iz neposredne bližine svojih lastnih vzrejališč, naj izbirajo lokalne čebele in naj v nobenem primeru ne vzrejujejo od matic drugih vzrejevalcev.

Naj mi bo dovoljeno, da komentiram tudi ugotovljen »zajeten prispevek« k doseganju homogenosti naše čebele na podlagi testiranja matic od leta 1993 naprej. V tem obdobju so slovenski čebelarji zamenjali najmanj 800.000 matic, od tega pa so pri registriranih vzrejevalcih kupili približno 100.000 matic. Glede na to so iz lastnih virov vzredili (oz. so to čebele storile same) najmanj 700.000 matic. 5.478 matic je v celotni količini manj kot 0,7 %, torej daleč od vsake »zajetosti«. Prepričan sem, da za zdaj še ni nikakršne škode zaradi povečane stopnje sorodstva. Povečanje pridelave medu v zadnjih letih je verjetno dovolj velik argument, da še naprej vztrajamo pri izvajanju zastavljenega selekcijskega programa.

In še pojasnilo o homogenosti populacije. Nepoučeni bralec res lahko takoj sklepa, da gre za genetsko osiromašeno populacijo, vendar je resnica daleč od tega. V obravnavanem primeru gre namreč za odsotnost tistih haplotipov na odseku COI in COII mitohondrialne DNA, ki so značilni za čebele drugih pasem in ki smo jih uporabili kot kontrolne skupine pri molekularni genetski analizi naših čebel. Uporabljena analitska metoda je bila zelo natančna in zanesljiva. To je navsezadnje dokazal tudi rezultat manjšega vzorca čebel iz sosednje Avstrije – v njem so bili navzoči haplotipi, ki so bili povsem netipični za slovensko populacijo kranjske čebele.

Novi pravilniki, pripravljani na podlagi zakona o živinoreji, bodo nekaterim čebelarim družtvom omogočili, da se v okviru potrjenega rejskega programa odločijo za zaščito svojih čebel kot dragocenega ekotipa za prihodnji obstoj kranjske čebele. Povsem se strinjam z g. Janezom Gregorijem, da bo treba njen obstoj ob današnjem znanju zagotoviti z administrativnimi ukrepi in mejami v soglasju z lokalnimi čebelarji.

Iz tuje literature

Dr. GERHARD LIEBIG,
Landesanstalt für Bienenkunde
der Universität Hohenheim, D-70593 Stuttgart,
e-pošta: immelieb@uni-hohenheim.de

ENOSTAVNO + POCENI = DOBRO

Ocenjevanje čebeljih panjev

Čebelarjenje na nemškem govornem območju je zelo raznoliko tako glede panjskih sistemov kot satnikov. To je posledica različnega prepričanja o pravilnosti čebelarjenja, pri tem pa sodelujejo tudi pristojne ustanove (čebelarški inštituti in čebelarске šole).

Veliko čebelarjev priznava, da s svojim panjem niso zadovoljni. Če morebiti sami, brez tuje pomoči, menjajo panjski sistem, to pogosto ne drži. Če želi začetnik dobiti nasvet glede nakupa panjev, mu različni čebelarji na njegova vprašanja pogosto odgovarjajo različno. (To na splošno ne velja samo za vrsto panja.) Tudi preučevanje katalogov specializiranih trgovcev s čebelarско opremo mu ne da jasne slike. Nekateri različnost panjskih sistemov radi poudarjajo kot dokaz, da je čebele mogoče gojiti v vsaki vrsti panja, to pa vodi k napačnemu sklepanju, da čebelarjenje ni odvisno od panja.

Preverjanje z nagibanjem

Preverjanje rojilnega razpoloženja z nagibanjem. Pri družinab, ki niso v rojilnem razpoloženju, je delo bitro končano: odpreti – pogledati – zapreti. Delo olajšujejo naklade brez utora in s prijemno letvijo.

Kdor se spogleduje z željo po čebelarjenju, se pogosto ustraši visokih stroškov. Že glede tega je potencialnemu čebelarju mogoče posredovati dragocene nasvete in mu odsvetovati nakup nepotrebne opreme. Tako panji z upravljanjem od zadaj, ne glede na to, ali so v čebelnjaku, prosto stoječi ali v posebnem vozilu, niso sodobni (tudi nikoli niso bili) in so tudi nedonosni. Te vrste panji po nepotrebem otežujejo čebelarjenje. Kdor želi na vsak način čebelariti s premeščanjem posameznih satnikov, lahko to počne tudi, če so njegove čebelje družine v nakladnih panjih. Ti panji so cenejši, omogočajo pa nakladni način čebelarjenja, ki še zdaleč ni tako intenziven. Vendar so tudi med različnimi nakladnimi panji velike razlike. Ni vsak nakladni panj sodoben in vreden svoje cene.

Merila za ocenjevanje

Idealen panjski sistem mora omogočati takšno gojenje močnih družin, da z najmanjšim vložkom dela pridelamo veliko visoko kakovostnega medu. Poleg tega mora omogočati izdelavo, za katero ne bodo potrebni zahtevni postopki in ki bo poceni. Pri odločitvi za določen panjski sistem je zato treba paziti na:

I. razvoj čebelje družine na sploh in zlasti na njihovo moč med glavno pašo;

II. način dela s čebeljami družinami, še zlasti v delovno intenzivnem obdobju (poznopoletno zatiranje varoe, obdobje rojenja, oblikovanje mladih družin, prevažanje, točenje) ter na

III. stroške izdelave.

Čebeljim družinam je vseeno, v kakšen panju sedijo. Za njihov razvoj je brez pomena, ali sedijo na manjšem številu velikih satov ali na večjem številu manjših satov, ali je njihovo stanovanje dobro ali slabo izolirano. Intenzivnost zaleganja matice je odvisna predvsem od letnega časa, lokacije (podnebja) in vremena, predvsem spomladi pa tudi od moči čebelje družine (tj. od števila čebel). Za spomladanski razvoj čebel velja enačba: »več čebel = več zalege«, posledica tega pa je »več zalege = več čebel« ter s tem »več čebel = več medu«. V prostoru, v katerem je zalega, mora biti na razpolago dovolj satne površine. Tej zahtevi odgovarja 20 satov Langstroothove, Zanderjeve ali DN-mere.

Nagibna naprava

Nagibna naprava olajša nagibanje pri družinab, katerih mediščni prostor je poln. Mediščni prostor v celoti dvignemo, potisnemo nazaj in spustimo, pri tem pa brbta in mišic ne obremenjujemo preveč. Po preverjanju plodiščnega prostora in po morebitnem pregledu je mogoče mediščni prostor brez posebnega truda znova vrniti na prejšnje mesto.

Z matično rešetko

Za preprosto čebelarjenje je nujno potrebna matična rešetka, bodisi iz umetne mase ali kovinska. Če je vstavljena tako, da ima čebelja družina za zaleganje na voljo dve nakladi, ne vpliva negativno na njen razvoj. Take družine (pod matično rešetko) ne zalegajo manj, nimajo manj čebel, ne prinesejo manj medu in ne preidejo v rojilno razpoloženje prej kot čebelje družine brez matične rešetke, je pa z njimi manj dela. In samo to šteje!

I. Pri družinah, ki zaidejo v rojilno razpoloženje, je iskanje matičnikov omejeno samo na prostor, v katerem je zalega.

II. Točenje medu je lažje, ker tega opravila ne motijo niti zalega niti matica.

III. Ob vsakem času je mogoče točiti sortni med.

IV. Odkrivanje svetlih medenih satov je mogoče s toplim zrakom, to delo pa je manj zamudno kot odkrivanje z vilicami.

V. Tudi cedila se ne zamašijo tako hitro.

VI. V prostoru za shranjevanje satja so shranjeni samo svetli satji, zato zatiranje voščene večje ni potrebno.

Matična rešetka zelo olajša higieno satja v čebelji družini, vendar le, če so satniki v mediščnem prostoru enake mere kot v plodiščnem prostoru. V tem primeru je mogoče gradilni nagon med pašo v mediščnem prostoru izrabiti za poznejše obnavljanje satja v plodiščnem prostoru. Pri zoževanju družin pozno poleti preprosto odstranimo spodnjo plodiščno naklado skupaj s starim satjem.

Precej večji trud zahteva obnavljanje satja v plodiščnem prostoru, če so sati v njem večji kot v mediščnem prostoru. V tem primeru je treba med pašo (in v obdobju rojenja) menjati posamezne sate, to pa je dokaj zamudno opravilo.

Z mrežasto podnico

Odkar se je pojavila varoa, mora biti vsak panj opremljen z mrežasto podnico, saj ta olajšuje pregledovanje drobirja.

Če lahko varoo opazujemo brez posebnega truda, jo je lažje tudi nadzirati.

Mrežasta podnica ima še nekatere druge prednosti:

I. nezasedeni sati le redkokdaj splesnijo,

II. spomladi ni potrebna menjava podnice,

III. med prevažanjem je zagotovljeno zadostno prezračevanje družin.

Pravi satniki

Tudi prava mera satnikov je utemeljena s trdnimi argumenti. Tako velja: hladna stavba je boljše kot topla, ne samo zaradi ugodnejšega jemanja hrane pozimi, ampak tudi zaradi zatiranja varoe z mravljinčno kislino. Čebelje družine namreč koncentracijo mravljinčne kisline v panju bo-

Posoda za krmljenje – prazna

Ta posoda za krmljenje drži 20 litrov sladkorne raztopine. Glede na to povsem zadostuje, če raztopino dvakrat pripeljemo na stojišče. Pred krmljenjem in po njem nastavljeno prazno naklado uporabimo za zatiranje varoe z mravljinčno kislino z medicinsko steklenico.

lje uravnavajo v hladni kot v topli stavbi. Čebelar ima pri zatiranju več manevrskega prostora.

Za razvoj čebeljih družin je pomembno le to, da imajo na razpolago dovolj satnih površin. Ni pa pomembno, ali so te površine porazdeljene na veliko število majhnih ali na majhno število velikih satov.

Zaradi tega je treba o idealnih merah satnikov odločiti po drugih merilih, med temi pa je na prvem mestu higiena satja (glej zgoraj). Čebelje družine je v rojilnem obdobju lažje nadzirati, če sedijo v dvodelnem plodiščnem prostoru. Dokler čebelja družina ni v rojilnem razpoloženju, zadostuje, če za kontrolo preprosto nekoliko nagnemo zgornjo plodiščno naklado skupaj z mediščnimi nakladami. Vendar je to mogoče le, če naklade nimajo utora oz. žleba in če spodnji sati plodiščne naklade niso zlepljeni s sati zgornje plodiščne naklade (vmesna gradnja), saj bi jih morali v nasprotnem najprej sprostiti s čebelarškim dleto. Vmesno gradnjo lahko preprečimo z uporabo debejših gornjih letvic (Langstroth, prilagojeni Zanderjev satnik).

Pri urejanju družin, ki so zapadle v rojilno razpoloženje, moramo odstraniti mediščni prostor. Čebelar, ki ne želi obremenjevati svojega hrbta, lahko za ta postopek uporabi preprosto narejeno nagibno napravo, ki je preprosta tudi za upravljanje. To pa je mogoče le, če posamezne naklade niso opremljene z različnimi kontaktnimi mostički, kljukicami, vogali, saj povsem zadostuje prijemalna letev. Naklade brez kovinskih delov so pri uporabi različnih kislin obstojnejše.

Satniki morajo biti dovolj veliki. Kadar so polni medu, seveda majhni satniki tehtajo manj, vendar je z njimi več dela pri zbijanju, žičenju, vlivanju satnic, pri odkrivanju in pri točenju. Zato normalna nemška mera ni primerna.

Kratek opis smotrnega panja:

- I. Lesena naklada, izdelana iz t. i. vajmutovca ali gladkega bora,
- II. 2 cm debele stene,
- III. naklade brez utora,
- IV. prijemna letev namesto prijemne odprtine,
- V. mrežasta podnica,
- VI. matična rešetka,
- VII. enaka mera satnikov v plodiščnem in mediščnem prostoru,
- VIII. dolga ušesa in debela vrhnja letvica (Zander),
- IX. plodiščni prostor iz dveh delov (naklad),
- X. prostor za 10 satov,
- XI. hladna stavba namesto tople,
- XII. vedro v prazni nakladi kot posoda za krmljenje.

Nepotrebni so:

okovje, naletna deska, gradilna zapora, pripomočki za vzletanje, kovinski trak za satnike, poseben okvir za matično rešetko, zapleteno izdelani pitalniki.

*Rokopis dr. Gerbarda Liebiga
prevedel Milan Meglič, oec.*

ČEBELARSKO DRUŠTVO LJUBLJANA MOSTE-POLJE

Vabilo na deseto ocenjevanje slovenskih medov

Čebelarstvo društvo Ljubljana Moste-Polje letos že desetič organizira ocenjevanje slovenskih medov. Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak čebelar/-ka, ki je član/-ica ČZS in ki odda ustrezne vzorce.

Od vsake vrste medu lahko odda v ocenjevanje samo po en vzorec. Vzorci morajo biti oddani v 720 ml steklenih kozarcih. Na kovinskih pokrovih mora biti nalepka s točnim naslovom čebelarja in naslovom njegovega čebelarskega društva ter z oznako vrste medu.

Za zainteresirani čebelarji/-ke naj vzorce prinesejo osebno, in sicer **v soboto, 18. oktobra 2003, od 9. do 15. ure, v Zadrugi dom v Zadvoru, Cesta II. grupe odredov 34.** Za vsak vzorec, prinesen v ocenjevanje, je treba plačati 2.500 SIT kotizacije, in to ob oddaji vzorca. Hkrati mora lastnik vzorcev izpolniti izjavo ter jo oddati skupaj z vzorci. S to izjavo jamči, da so ta med nabrali njegove čebele na ozemlju Republike Slovenije, in izjavlja, da med podarja v dobrodelne namene. Vzorcev in kotizacije ne vračamo, ne glede na to, ali je bil vzorec nagrajen ali ne. **Ocenjevanje vzorcev bo 18. in 19. oktobra. Slovesna izročitev priznanj bo v nedeljo, 14. decembra 2003, ob 9. uri, v prostorih OŠ Polje, Ljubljana Polje.**

Čebelarstvo društvo Ljubljana Moste-Polje se zavezuje, da bo ocenjevanje izvedeno v skladu s pravilnikom o ocenjevanju medu. Podrobne informacije lahko dobite **po telefonu, št. 031/ 683-015 in 01/ 54-00-910.**

Vljudno vabljeni!

Predsednik: Pavel Zaletel

Mnenja in predlogi čebelarjev

MARJAN DEBELAK,
predsednik komisije za tehnologijo
pri ČZS

IZENAČEVANJE PRIDOBITNIH DRUŽIN

Razprava ob rob članka o spomladanskem izenačevanju družin po dvomatičnem postopku dr. Gerharda Liebiga (Slovenski čebelar, 2003, št. 6)

V omenjenem članku izstopajo nekatere trditve, o katerih velja razmisliti, da bi se izognili razočaranju. Predvsem je dvomljivo, da je:

1. metoda v primerjavi s »klasičnimi« metodami preprosta;
2. uporabna za vse (tudi naše) panjske sisteme;
3. mogoče z njo popolnoma zatreti rojilno razpoloženje.

* * *

Izenačevanje pridobitnih družin v posameznem čebelarstvu je ena izmed temeljnih nalog sodobnega čebelarjenja. Samo pri izenačenih pridobitnih družinah lahko uporabimo enotne postopke čebelarjenja in na ta način prihranimo čas in denar. V nasprotnem moramo za vsako družino uporabiti svojo metodo in si začrtati časovni načrt ukrepov.

Z izenačevanjem pa želimo hkrati doseči še druge cilje, med katerimi je gotovo v ospredju želja po čim večjem donosu medu na eno pridobitno družino ali pridobitni čebelji panj (kot pravimo v prisposobi ali pri večmatičnem čebelarjenju). Ker je znano in v številnih praksah tudi potrjeno, da največ medu prinesejo najmočnejše pašno usposobljene družine (»panji«), je razumljivo, da bi bilo v čebelnjaku ali na stojišču najbolje imeti samo take družine (»panje«).

Na tej točki pa se razidejo različne metode izenačevanja. Po nekaterih naredimo iz vseh pridobitnih družin, ki jih imamo (nimamo pa nobene rezervne družine), nekaj srednjega ali povprečnega. Srednjih se ne dotikamo, ampak slabimo najboljše, da pomagamo najslabšim. Po teh metodah močne družine nekoliko oslabimo v korist slabših, zato da ne zaidejo prehitro v rojilno razpoloženje in dalj časa ohranijo silovit razvojni zamah.

Po drugih metodah pa vse naše pridobitne družine izenačimo z najboljšimi. Pri tem ne jemljemo energije najboljšim, ampak jo jemljemo od nekod drugod in dajemo slabšim. Tisto »drugod« se praviloma nanaša na naše pomožne ali rezervne družine, ki naj bi jih imelo vsako čebelarstvo. Če jih nima, bo seveda čebelar za izenačevanje lahko uporabil le svoje pridobitne družine in krčil njihovo število ali pa bil prisiljen kupiti pomožne družine.

Slabše razvite družine izenačujemo oziroma krepimo na različne načine. Najpogostejši in pri nas tudi najbolj uveljavljen način je dodajanje satov s pokrito zalego. V posebnih primerih dodamo celo pomožno družino, samo čebele ali pa menjamo manj rodovitno matico z rodovitnejšo. Včasih pomagajo samo boljša oskrba slabše razvite družine s hrano (če je v naravi ni v zadostni količini) in drugačne spodbude za hitrejši razvoj.

* * *

Takšno, »drugačno spodbudo« za hitrejši razvoj slabše razvitih družin, pri kateri izrabimo veliko razvojno energijo najmočnejših, hkrati pa zavremo rojilno razpoloženje in družine izenačimo na raven srednje razvitih družin, si je zamislil tudi dr. Liebig, kot je opisano v omenjenem članku. Domiselno je uporabil toploto gnezda in čebele dojilje najmočnejših družin ter na ta način pomagal šibkejšim, hkrati pa v svojih, vsekakor odličnih pašnih razmerah pospeševal za naše pašne razmere nenavadno obilno graditev satja (približno 20 satnic za vsako družino!).

Prvo vprašanje, ki se nam ob tem postavi, je, **zakaj v (nakladnem) panjskem sistemu z neomejeno veliko panjsko prostornino, s katerim čebelarji avtor te metode, težiti k izenačenim srednje močnim družinam in ne k izenačenim zelo močnim.** Avtor očitno daje prednost temu, da nima opravka s pomožnimi družinami, s katerimi bi lahko krepil manj razvite družine, in na ta način pri najmočnejših družinah zavira rojilno razpoloženje.

Zelo močne družine prinesejo več medu kot srednje močne, vendar so hkrati bolj dovzetne za rojilno krizo. Rojivost najlaže preprečujemo v panjih z veliko prostornino, ne da bi pri tem slabili moč čebeljih družin.

Drugo vprašanje je, ali opisani postopek, **ki je po moji grobi primerjavi bolj zapleten kot nekateri »klasični« postopki za izenačevanje,** res lahko ocenimo za »preprostega«, kot je zapisano v sklepnem delu omenjenega članka. Pri tem postopku se moramo pri najzahtevnejšem »tretjem koraku« te tristo-penjske metode med drugim odpovedati prednosti ukrepanja samo s celimi nakladami in se tudi pri nakladnih

panjih oprijeti dela z velikim številom posameznih satov. Pri »klasičnih« metodah za izenačitev družin na primer v »enem zamahu« premestimo nekaj satov pokrite zalege v gnezdo slabše družine in delo je opravljeno.

S to metodo pa po mojem prepričanju pravzaprav sploh **ne izenačimo družin v smislu poenotenja**, temveč jih po končanem postopku v »treh korakih« **spremenimo v tri kategorije**: srednje močne, ki so se razvile samostojno in imajo običajno razmerje med čebelami in zalego, srednje močne družine »A«, ki imajo majhno količino zalege in trenutno veliko število starih čebel, in srednje močne družine »B«, ki imajo zelo veliko količino zalege in trenutno manjše število pašnih čebel. Za vse te kategorije pa so nujni posebni postopki in urniki nadaljnjih ukrepov.

Iz opisa metode v članku ni razvidno, **kaj se zgodi z vletenimi (starejšimi) čebelami šibkejših družin »B«** v istem čebelnjaku ali na stojišču nakladnih panjev ob preselitvi k družini »A«. Po izkušnjah si skušajo izprostiti vstop pri prvotno najbližjih družinah, če so jih te voljne sprejeti. Za združeno dvomatično enoto so po večini izgubljene. Rešitev tega problema je v kakšnih učinkovitih trikih ob premeščanju čebel iz enega dela čebelnjaka (stojišča) v drugega ali v čebelarjenju z več med seboj oddaljenimi čebelnjaki.

Zanimivo bi bilo tudi ugotoviti, kako bi bilo mogoče smotno izvesti to metodo v naših panjih z omejeno prostornino, saj je v navedenem zapisu ocenjena kot **princip, ki je »uporaben za vsak panjski sistem«**. Na primer v Kirarjevih ali Kozinčevih, ki so brez matičnih rešetk, te pa so pri dvomatičnem čebelarjenju nujne ...? V naših najpogosteje uporabljenih AŽ-panjih s klasično rabo bi to metodo najbrž lahko imeli le za »princip« brez praktične vrednosti, saj je čebelja družina z eno matico v njih že tako ali tako prostorsko zelo omejena in zavrtja v razvoju. Nekaj upanja bi bilo za to

metodo pri trietažnih AŽ-panjih, še več pri Šušteršičevih večetažnih »regalih« in pri prostorninsko neomejene rabi AŽ-panjev v sistemu AŽ-MAKSI.

Bati se je, da ne bo v celoti uresničen niti **zaželeni protirojilni učinek** te metode, kot si je to zamislil avtor, namreč, »da bi le z enim večjim posegom dosegli, da nobena od družin tudi pozneje ne bi več padla v rojilno razpoloženje vse do konca sezone«. V družini »B« sta po tem urniku v drugi polovici aprila dve polni nakladi (20 satov!) po večini pokrite zalege in veliko število mladic z matico, ki obilno zalega. Čeprav so se vse stare čebele vrnil v panj »A«, bo ta panj čez teden ali dva zrel za vsakršne rojilne pustolovščine, če čebelar ne bo znova učinkovito ukrepal. Panj »A« z vsemi starimi čebelami obeh družin in le z nekaj sati zalege bo res potreboval več časa, da si »rojilno« opomore. Vendar, ne pozabimo, da je od aprila do konca rojilnega obdobja še več kot dva meseca! Tu pa so še vse nedotaknjene srednje razvite družine. Kdor čebelari v pašnih razmerah, v katerih čebelja družina brez sladkorja do prvih glavnih paš zgradi približno 20 deviških satov, ki jih bo iz medišča tudi brez poškodb (?) iztočil, in ima nato do konca rojilne sezone neprekinjene izdatne paše, bo zlahka čebelaril brez rojev, sicer pa – Bog pomagaj!

Za konec teh pomislov in vprašanj k članku o sicer zelo zanimivem poskusu še ena (žal neuresničljiva!) misel. Mar se ne bi zelo splačalo obravnavati problem in še druge najiminentnejše cilje in probleme čebelarjenja rešiti vsaj približno tako uspešno in preprosto, kot je dr. Liebig s preprosto odbiro matic rešil vprašanje krotkosti njegovih čebel? Pa bi se rešili vseh teh metod in postopkov za zmanjševanje »lenivosti«, povečanje »pridnosti«, izboljšanje zdravja in drugih pomembnih lastnosti in tegob naših ljubljencev?

RAZPIS VOLITEV V ORGANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

V skladu z 22. členom Pravil Čebelarске zveze Slovenije bo izvoljenim organom ČZS 13. maja 2004 potekel štiriletni mandat.

Zato upravni odbor Čebelarске zveze Slovenije na podlagi Pravil ČZS in s sklepom št. 211 3. redne seje, ki je bila 15. julija 2003, razpisuje volitve v organe ČZS.

Evidentiranje kandidatov mora biti končano 30 dni pred volilnim občnim zborom ČZS, ki bo v začetku aprila 2004.

Upravni odbor je že imenoval komisijo za evidentiranje, ki jo sestavljajo: predsednik g. Anton Rems ter člana g. Vladimir Jenček in g. Ciril Vidrih.

Delni volilni občni zbori ČZS po posameznih volilnih okoliših bodo potekali marca 2004.

Upravni odbor ČZS

Prodaja čebeljih pridelkov

MARJAN SLANIČ,
predsednik sekcije pridelovalcev
medenih pijač pri CZDM

PODELJENA ODLIČJA 3. VSESLOVENSKEGA OCENJEVANJA MEDIC V MARIBORU

V okviru prireditev ob praznovanju 80-letnice delovanja Čebelarstva zveze društev Maribor so bila 16. avgusta 2003 v prelepi viteški dvorani Betnavskega gradu v Mariboru podeljena odličja 3. vseslovenskega ocenjevanja medic.

Ocenjevanje je organizirala sekcija pridelovalcev medenih pijač pri Čebelarstvu zvezi društev Maribor in je potekalo na podlagi Pravilnika o ocenjevanju medic in razpisa, ki je bil februarja objavljen v Slovenskem čebelarju.

Ocenjevalna komisija v sestavi:

1. mag. Anton VODOVNIK,
2. Tadeja VODOVNIK, univ. dipl. inž.,
3. mag. Doroteja OZIMIČ,
4. Leonida GREGORIČ, univ. dipl. inž.,
5. Roman ŠTABUC, univ. dipl. inž.

je skupaj prejela 33 vzorcev medic. Popolne ali delne laboratorijske analize vseh vzorcev je opravil Kmetijsko-gozdarski zavod Maribor.

Podeljenih je bilo 13 zlatih medalj, med njimi je en vzorec osvojil šampiona, 14 srebrnih medalj, ena bronasta medalja in eno priznanje za sodelovanje. Štirje vzorci so bili izločeni.

Šampiona za leto 2003 je **dobila medica g. Franca ODRA iz Polskave.**

Zlate medalje so prejeli:

1. Franc ODER, Javerniška 4, Polskava
2. Marjan SLANIČ, Bratov Greifov 24, Maribor
3. Marjan SLANIČ, Bratov Greifov 24, Maribor
4. Ruža SLANIČ, Bratov Greifov 24, Maribor
5. Čebelarstvo LASBAHER, Pod vinogradi 35, Maribor
6. Čebelarstvo LASBAHER, Pod vinogradi 35, Maribor

7. Drago KOTNIK, Bohinjska Češnjica 54, Srednja vas
8. Drago KOTNIK, Bohinjska Češnjica 54, Srednja vas
9. Jože SEVER, Stara cesta 12, Semič
10. Vlado VOGRINEC, Slekovčeva 8, Maribor
11. Marko CESAR, Pot na rute 8, Maribor
12. Anton POGAČNIK, Sv. Duh 5, Škofja Loka

Srebrne medalje so prejeli:

1. Čebelarstvo LASBAHER, Pod vinogradi 35, Maribor
2. Čebelarstvo LASBAHER, Pod vinogradi 35, Maribor
3. Stanislav POPELAR, Florjanska 38, Sevnica
4. Stanislav POPELAR, Florjanska 38, Sevnica

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V OKTOBRU 2003

Oktober 2003 boste v oddaji Kmetijski nasveti na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- **v torek, 14. oktobra**, ob 12.30, bo dr. Jože Starc govoril o utrinkih s kongresa Apimondia 2003, ki je bil konec avgusta v Ljubljani;
- **v torek, 28. oktobra**, ob 12.30, bo Alojz Bukovšek govoril o zazimivni čebel.

Urednica Ivanka Polanec

5. Avgust SINIC, Petanjci 29, Tišina
6. Bojan in Vladimir PAVLIN, Sela 8, Semič
7. Srednja kmetijska šola Maribor, Urbanska c. 30, Maribor
8. Anton CIRER, Rafolče 44, Lukovica
9. Franc Branko POHOLE, Galicija 10, Žalec
10. Franc Branko POHOLE, Galicija 10, Žalec
11. Čebelarstvo KOJEK, Omerzova 29, Kočevje
12. Matej BLEJEC, Liparjeva 25, Mengeš
13. Jože SEVER, Stara cesta 12, Semič
14. Frančiška PETERKA, Breznikova 17, Domžale

Bronasto medaljo je prejel:

g. Jože PIKELJ, Izlake

Na letošnjem 3. vseslovenskem ocenjevanju medic se je izkazalo, da se kakovost vzorcev nenehno skokovito povečuje, saj je bila povprečna ocena vzorcev na 1. ocenjevanju 17,23 točke, na drugem 17,48, na letošnjem pa kar 17,84 točke (od možnih 20 točk).

Vsekakor nas to veseli, prav tako pa tudi to, da so med dalje prejeli čebelarji iz skoraj vseh slovenskih pokrajin.

Sekcija pridelovalcev medenih pijač je letos izvedla dva tečaja pridelave medic, obeh skupaj pa se je udeležilo več kot 120 čebelarjev.

Na letošnjem ocenjevanju so tečajniki prejeli pet zlatih in pet srebrnih medalj, to pa je hkrati tudi dokaz o kakovostni izvedbi tečaja. Prav tako obstaja tudi veliko zanimanje za izvedbo še enega tečaja, ki naj bi potekal v prostorih Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici.

BOGDAN MUGERLE

V VINSKI GORI ODPRLI SPOMINSKI ČEBELNJAK MLINŠEK

Čebelarstvo društvo Mlinšek iz Velenja je pred nekaj tedni v spomin na prvega in najbolj vnetega čebelarja v Šaleški dolini Frana Mlinška v zaselku Lipje v Vinski Gori odprlo na novo zgrajen čebelnjak. Namenjen je predvsem za vzgojo mladih čebelarjev iz osnovnih šol Vinska Gora, Gorica in Šalek, postavljen pa je na zemlji Marije Gril. Ta jo je po svoji smrti zapustila MO Velenje, občina pa jo je podarila ČD Mlinšek.

Ideja o postavitvi čebelnjaka se je porodila predsedniku ČD Mlinšek Martinu Mešku pred štirimi leti, ko je društvo praznovalo 70-letnico svojega obstoja. Prav tako gre predsedniku zahvala, da je društvo zbralo vsa potrebna sredstva in material.

Na slovesni prireditvi ob odprtju čebelnjaka se je zbralo veliko ljubiteljev čebelarstva, članov in povabljenih gostov. Med temi so bili tudi podžupan MO Velenje Bojan Kontič, predsednik KS Vinska Gora Franc Sever, predsedniki čebelarstev Šmartno ob Paki, Ravne pri Soštanju in Vinska Gora ter član UO Čebelarstva zveze Slovenije Edvard Stropnik. Zelo ganljivo je bilo tudi srečanje z vsemi štirimi otroki in vnuki Frana Mlinška.

Slavnostni govornik, predsednik ČD Mlinšek Martin Meško je med drugim dejal: »Fran Mlinšek – učitelj, pedagog z veliko začetnico, etnolog, knjižničar, čebelar, človek s pesniško dušo in rodoljub se nam je vtisnil globoko v spomin.

Rodil se je leta 1890 v Gornjem Doliču. Kmalu po rojstvu se je njegova družina preselila v Velenje, kjer je njegov oče dobil delo v velenjskem premogovniku. Po končani šoli v Velenju je obiskoval gimnazijo v Celju, nato pa šolanje nadaljeval v Ljubljani. Leta 1918 je bil nameščen za šolskega vodjo v Šmiklavžu pri Slovenj Gradcu, od tam pa premeščen na Ponikvo. Po poroki leta 1925 je dobil službo stalnega učitelja na velenjski šoli. Kot velik ljubitelj čebel je v le-

tilih 1928/29 ustanovil velenjsko podružnico čebelarstva društva in knjižnico.

Vzporedno z odprtim čebelnjaka je vse dopoldne potekal tudi bogat kulturni program, v katerem so nastopili Fantje z Graške Gore, učenci OŠ Vinska Gora, Mešani pevski zbor upokojencev Šoštanj, tajnik ČD Mlinšek pa je prav za to priložnost napisal in tudi prebral pesem, posvečeno našemu vzorniku in dolgoletnemu predsedniku društva Franu Mlinšku.

V spomin

FRANC ŠRUMPF

Čebelarji, prijatelji in znanci smo se maja letos, na vrhuncu čebelarke sezone, na pokopališču na Zgornji Velki zadnjič poslovili od dolgoletnega čebelarja Franca Šrumpfa iz Sladkega Vrha. Rodil se je leta 1925. Zaposlen je bil v tovarni Sladkogorska in v njej je dočkal tudi upokojitve. Franc ni bil samo priden čebelar, ampak tudi dober mož in oče. Skupaj z ženo sta si zgradila hišo in ustvarila družino. Ob hiši je postavil tudi čebelnjak, v njem vestno čebelaril in pri čebelah prebil ves svoj prosti čas. Član našega društva je bil od leta 1960.

Znan je bil kot človek, ki živi z naravo. Z veseljem se je udeleževal predavanj, posvetov o čebelarjenju in čebelarških ekskurzij. Čeprav je bil že več let bolan, je čebele vzorno oskrboval kljub skoraj do zadnjega dne njegovega življenja.

Za vzorno oskrbo čebel je prejel odličje Antona Janše III. stopnje, ob 40-letnici društva pa tudi srebrno priznanje za uspešno 30-letno čebelarenje.

Na njegovi zadnji poti so ga pospremili številni čebelarji s čebelarškim praporom. Spominjali se ga bomo kot vzornega in zvestega člana našega društva. Na njegov grob bodo gotovo pribrenčale tudi njegove prijateljice – pridne čebelice.

Čebelarška družina Velka - Sladki Vrb

ALBERT KERMAT

Člani Čebelarkega društva Peter Močnik Studenci - Pekre smo onemeli ob novici, da je kruta smrt spet posegla v našo sredino in da je bil tokrat njena žrtev naš član Albert Kermat.

Vedeli smo, da je v bolnišnici, vendar najhujšega nismo pričakovali. Prejšnjo jesen je še oskrbel in pripravil čebele za zimski počitek, v cvetočem aprilu, ko čebelice spet nabirajo

sladko medičino, pa smo se poslovili od njega. Njegove pridne roke, njegovo pošteno in dobro srce so nam bile v ponos, zato se ga bomo trajno spominjali. Želja po čebelarjenju ga je leta 1960 privedla v naše vrste z željo, da bi si pridobil čim več znanja iz čebelarstva. Za svoje delo v društvu je prejel številna priznanja in odkovanja. Če omenim samo nekaj najpomembnejših: leta 1968 pisno priznanje ČD Peter Močnik Studenci - Pekre, leta 1976 odličje Antona Janše III. stopnje, leta 1997 bronasti znak Petra Močnika.

Poskrbel je tudi za svoje čebele. Ena njegovih zadnjih misli, ki jih je izrekel svojim najdražjim, je bila, kako morajo poskbeti za njegove čebelice, ki jih je imel neizmerno rad.

Albert, ohranili te bomo v trajnem spominu.

ČD Peter Močnik Studenci - Pekre

Čebelarška zveza društev
Maribor
Streliška 150
Tel/Fax: 02/320-53-46

Zaradi izjemnega zanimanja Sekcija za pridelavo medenih pijač znova organizira

TEČAJ PRIDELAVE MEDICE

Tečaj bo potekal v prostorih Čebelarkega centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, in sicer prvič v soboto, 22. 11. 2003, ob 9. uri.

Teoretični in praktični del tečaja bo predvidoma potekal dve soboti v presledku približno mesec dni, skupaj 20 ur. Teoretični del bo vodil dr. Andrej PODJAVORŠEK iz Srednje kmetijske šole Maribor, pri praktičnem delu pa mu bosta pomagala g. Oder in g. Slanič.

Cena tečaja je 10.000 SIT na osebo, udeleženci pa bodo znesek plačali v gotovini pred začetkom tečaja.

Tečaj bo organiziran le, če bo prijavljenih najmanj 50 udeležencev.

Poleg predavanj so v ceno tečaja vključeni še:

- degustacija medic (s tem želimo tečajnikom prikazati najboljše medicine, nagrajene z zlato medaljo);
- gradivo in pisni obliki, kvasovke in hrana za kvasovke, steklenica medicine v primerni embalaži;
- nastavitev vrenja določene količine enega vzorca medicine.

Pisne prijave pošljite na naslov:

Čebelarška zveza društev Maribor, Streliška c. 150, 2000 Maribor, s pripisom »Za tečaj medicine«, NAJPOZNEJE DO 15. OKTOBRA 2003.

V prijavi navedite: ime in priimek, naslov, čebelarško društvo in telefonsko številko, na kateri ste dosegljivi.

Morebitne druge informacije lahko dobite po telefonu, št. 041/ 699-554.

Predsednik Sekcije za pridelavo medenih pijač
Marjan Slanič

Iz društvenega življenja

MARJAN DEBELAK

BLEJSKO SREČANJE PRIJATELJEV ČEBELARJENJA Z VELIKOPROSTORNINSKO RABO AŽ-PANJEV

Sredi vročega dopustniškega poletja 2003 je 12 čebelarjev s spremljevalkami in spremljevalci našlo čas in se pridružilo gostitelju in njegovim čebelam pri nikoli končani debati o čebelah in čebelarjenju. Potegnili smo črto pod letošnjo pašno in raziskovalno sezono in uživali v bladni senci za hrbotom čebelnjaka, ki se ogleduje v zrcalu Blejskega jezera. Spomnili smo se poučne zgodovine slovenskega načina čebelarjenja, ki mu skušamo ostati zvesti tudi z našimi novimi pristopi, saj ti nesporno žanjejo uspehe.

Foto: M. Debelak

FRANC ŠIVIC

APIMONDIA 2003 – PROMOCIJA

Dandanes se morda premalo zavedamo, kako pomembno je za vsako prireditev, posebej če gre za kongres svetovnih razsežnosti, da je čim bolj promovirana v različnih medijih. Nam je uspelo, da se je o Apimondii 2003 veliko pisalo in govorilo že precej pred samim dogodkom. Ne samo v tujih čebelarških glasilih, ampak tudi v takšnih, ki jih berejo politiki ali gospodarstveniki. Tako je European Voice, časopis evropskega parlamenta v Bruslju objavil kar tri članke o naših pripravah na svetovni čebelarški kongres, največ zaslug za to pa ima naš predsednik g. Lojze Peterle. Iz nadaljšega objavljamo karikaturu, ki ilustrira življenjsko pot g. Peterleta iz rodne dolenske vasi v samo politično središče Evrope. Karikaturist ni spregledal čebel, ki našemu predsedniku veselo rojijo po glavi. Poleg političnih misli seveda.

UPORABIJAJO SE ZA
SHRANJEVANJE VINA,
SADNIH SOKOV IN
DRUGIH TEKOČIN.

NAŠE POSODE SO
ESTETSKO OBLIKOVANE
IN SO OKRAS
PROSTORA V KATEREM
SE NAHAJAJO.

KVALITETNA IZDELAVA
IN ATESTIRANI
MATERIALI.

NEOMEJENA ŽIVLJENJSKA
DOBA IN ENOSTAVNO
ČIŠČENJE.

LOGAR TRADE, d.o.o.

Zupanova 1, 4208 Šenčur,

tel.: 04 25 19 410

faks: 04 25 19 415

e-pošta: logar-trade@siol.net

internet: www.logar-trade.si

POSODE

s plavajočim pokrovom

Logar

RAZPIS

Čebelarstvo društvo Naklo organizira 2. **ocenjevanje medu**, udeležijo se ga lahko vsi čebelarji, ki bodo v določenem času in v predpisani obliki prinesli med v oceno.

Vzorec je treba prinesiti osebno v soboto, 4. oktobra 2003, od 9. do 14. ure, v Dom kulture »Janeza Filipiča« (Naklo, Kranjska cesta 1).

Vsak vzorec medu mora imeti nalepko s točnim naslovom čebelarja in vrsto medu. Ob oddaji mora čebelar podati izjavo, da so med nabrali e njegove čebele in da je med slovenskega porekla. Vzorci morajo biti oddani v najmanj polkilogramskih steklenih kozarcih in zaprti s kovinskim pokrovom. Za vsak vzorec sta potrebna dva takšna kozarca.

Kotizacija za vsak kozarec medu, predložen v ocenjevanje, je 3.000 SIT in jo je treba plačati ob izročitvi vzorcev v ocenjevanje.

Po ocenjevanju bo Čebelarstvo društvo Naklo, ki je organizator ocenjevanja, vzorce medu podarilo kuhinji Zavoda za šolstvo občine Naklo in s tem med promoviralo kot vir zdrave prehrane.

Pridobljena priznanja bomo čebelarjem izročili na slovesni prireditvi, ki bo v sredini novembra (o datumu in uri vas bomo obvestili pozneje). Slovesna podelitev priznanj bo v prostorih Osnovne šole Naklo.

Priljubljenosti tudi razstavo z naslovom »Med je hrana, zdravilo, lahko pa tudi darilo«. Na njej bodo razstavljeni tudi medovi vseh čebelarjev, ki se bodo udeležili ocenjevanja.

Organizacijski odbor za ocenjevanje medu,
predsednik **Jurij Fajdiga**

V spomin

JOŽE MARENČIČ

Julija letos je v 103. letu starosti umrl naš najstarejši član, čebelar Jože Marenčič iz Mokronoga. Na njegovem grobu se je od njega poslovila velika množica ljudi, od njegovih najbližjih do prijateljev in številnih čebelarjev s praporom Čebelarstva društva Trebelno-Mokronog. V imenu Čebelarstva zveze Slovenije se je z lepim govorom od njega poslovil podpredsednik ČZS g. Avgust Gril ter ob slovesu od najstarejšega slovenskega čebelarja na njegov grob položil šopek cvetja z deviškimi satom kot čebelarjskim simbolom.

Jože se je rodil marca leta 1901 v kraju Bačje v mokronoški fari in je bil najstarejši član Čebelarstva društva Trebelno-Mokronog in tudi Čebelarstva zveze Slovenije.

Njegovo navdušenje nad čebelami se je začelo že leta 1916, ko si je sam izdelal majhen čebelnjak in si za tri krone kupil prvi panj s čebelami. Kljub veliki ljubezni do čebel je to družino izgubil že prvo leto, ker ni vedel, da jih mora jeseni nakrmiti s sladkorjem. To je bila zanj velika šola in uvidel je, da brez znanja ni mogoče uspešno čebelariti. Leta 1950 je sam izdelal tri AŽ-desetsatarje, saj je bil po poklicu kolar, in jih postavil v čebelnjak brata Toneta v okolici Ljubljane, kjer je tudi sam našel delo. Leta 1975 sta se skupaj z ženo preselila v bližino njegovega rojstnega kraja, v Martinjo vas pri Mokronogu.

Z velikim veseljem si je takoj izdelal nov čebelnjak za dvanajst AŽ-panjev desetsatarjev. Kljub visoki starosti je imel v njem nekaj čebeljih družin, čeprav je zadnja leta po večini živel pri sinu v Ljubljani. A vedno je mislil na čebele, rad je obiskoval tudi prostore ČZS v Ljubljani, kjer smo z njim pokramljali o čebelah in novostih v čebelarstvu. Vse pripomočke, ki jih čebelar potrebuje pri čebelarjenju, si je izdelal sam. Posebej dobro mu je uspel sončni topilnik, s katerim je pretopil vse staro satje in voščene prizidke. Čebelarjenje mu je bilo do zadnjega v veliko veselje in osebno zadovoljstvo. Vsi čebelarji člani ČD Trebelno-Mokronog smo bili zelo ponosni, da je v naši sredini čebelaril starosta slovenskih čebelarjev. Njegove življenjske izkušnje in izkušnje s čebelami nas bodo še dolgo bogatili in nam pomagale pri delu s čebelami. Bil je zelo prijeten sogovornik, saj se je znal razveseliti vsakega uspeha. Naj mirno počiva v slovenski zemlji, čebelarji pa ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Trebelno-Mokronog in ČZS

EDI KOMPARE

Marca 2003 smo se čebelarji Čebelarstva društva Nova Gorica poslovili od našega dolgoletnega člana Edija Kompareta. Rodil se je leta 1929 v Radovljici in se leta 1956 naselil v Novi Gorici. Pri dedu in stricu v Kranju je spoznal vso privlačnost in koristnost čebel. Kot velik ljubitelj narave in njenih zakonitosti je z velikim veseljem sprejel v dar dva panja čebel.

Od takrat se ni več ločil od njih. Resno in vestno je deloval tudi v čebelarjski organizaciji. Nekaj let je bil tajnik Občinske čebelarstva zveze Gorica, nato dve leti predsednik UO našega društva, nadaljnje delo pa mu je preprečila bolezen.

Kot gorečega zagovornika narave in dobrega prijatelja se bomo Edija spominjali z velikim spoštovanjem.

Goriški čebelarji

JANEZ VESEL

Čebelarji našega društva smo v tem letu izgubili že tri člane. Zadnji med njimi je bil Janez Vesel, ki nas je zapustil v 68. letu starosti.

Njegovega dela se bodo poleg čebelarjev spominjali tudi jamarji in gozdarji. Pred več kot dvajsetimi leti si je na območju našega društva postavil prvi čebelnjak, kmalu potem pa še drugega. Čebelaril je z več čebeljimi družinami, njegovo čebelarjenje pa se je končalo pri petnajstih AŽ-panjih.

Bil je cenjen praktik, ki je znal prislunhiti tudi drugim. V čebelarstvu sta ga uvajala izkušena čebelarja France Gradišar in Kal Sever. Janezovo čebelarstvo je bilo vzorno urejeno, dosegal pa je tudi primerne donose medu.

Z njegovo pregodno smrtjo smo v društvu izgubili dobrega čebelarstva tovariša. Naj vsem našim članom ostane v prijaznem spominu!

DLČ Apis Ribnica – Edvard Kompare

STANKO SMRAJC

Stanko Smrajc se je rodil leta 1925 v Tomačevem pri Ljubljani in po dolgotrajni bolezni umrl avgusta letos. Odraščal je v družini, v kateri so bili vsi otroci uspešni v poklicu. Stanko je bil zaposlen na železnici. Ob delu je končal višješolsko izobrazbo pravne smeri in se uporabljal kot visok železničarski uslužbenec.

Z 18 leti je začel čebelariti. Čebele so ga tako prevzele, da je svoj panj kar s kolesom vozil v hribe nad Zalog na resino pašo. Od tedaj naprej so bile poleg družine in službe njegova poglavitna skrb čebele. Po nekaj letih učne dobe je začel povečevati svoje čebelarstvo. Takrat je v Slovenskem čebelarju izšel hudomušen članek z naslovom »Mihec in njegovi panji«, ta Mihec pa je bil Stanko Smrajc. Sam se je vsemu zapisanemu le smejal in trdno vztrajal pri svoji nameri. Omisli si je veliko prevozno čebelarstvo. Najprej je prevažal po železnici in velikokrat organiziral posebne vagonce ali celo vlak za prevoze čebel na pašo v Mačvo. V dobi prevozov s tovornjaki sta skupaj s čebelarjem Jožetom Riharjem naredila prvi veliki prevozni čebelnjak vlačilec s polprikolico. Kmalu potem sta čebelarila vsak po svoje in Stanko je pozneje skupaj s sinom Dušanom čebelaril kar s štirimi tako velikimi prevoznimi enotami. Ob tem je redno vzdrževal še sto rezervnih družin, ki jim je tudi sicer namenjal še posebno skrb. Tako velik čebelarjski pridelovalni obrat je lahko obstajal le, če je bila organizirana tudi prodaja pridelkov. V tem je bil Stanko pionir in velemojster. Že v tistih letih se je uveljavil kot sposoben trgovec s čebeljimi pridelki ter v to dejavnost usmeril tudi svojo hčer Gito.

Pri vsem tem zelo napornem delu mu je ves čas pomagala žena Milka in ga tudi neomajno podpirala v njegovih snovanjih. Zgradila sta lepo hišo na Viču v Ljubljani, njegov dom pa je postal zbirališče čebelarjev, tako domačih kot iz vse nekdanje skupne države. Stane je bil tudi dolgoletni predsednik Čebelarstva društva Ljubljana Vič. Pod njegovim vodstvom smo postavili šolski čebelnjak in ustanovili krožek za mlade čebelarje šolarje.

Neutrudno je prevažal čebele po Sloveniji ter še daleč v Liko, Mačvo, Podravino, Dalmacijo, na otoke, v Posavino, Bosno, velenjske hribe, skratka tja, kjer je medilo. Prevažal jih je celo na Korču-

lo in Hvar. Bilo je veliko uspehov ter nepozabnih trenutkov in dogodivščin. Za vse nas, ki smo drug drugemu pomagali in se drug drugega učili, je bil med večkrat tudi grenak.

Leta 1997 je hudo zbolel. Kljub temu je bil ves čas poln upanja. Ob pomoči soproge, dobrega sosedu ter mladega roda je še vedno vztrajno oskrboval več kot 200 čebeljih družin in jih celo prevažal. Družil se je s čebelarji in iskal možnosti za svojo ozdravitev. Sinova smrt je zakonca Smrjajc zelo prizadela. Bolezen je napredovala, kljub temu pa se ni mogel odločiti za prodajo svojih čebel. Kakšna vztrajnost, kakšna ljubezen! Upajamo, da bo to vztrajnost in delavnost ter ljubezen do čebelic prevzel in ohranil mladi Smrjajčev rod.

Slovenski čebelarji smo izgubili enega najboljših čebelarjev, dobitnika priznanj Antona Janše tretje, druge in prve stopnje. Stanko Smrjajc, ki smo ga klicali »ata Medi«, je za čebele skrbel in jih ljubil do zadnjega diha.

*Čebelarstvo društvo Polhov Gradec
V spomin sestavil Pavel Zdešar.*

JOŽE PENKO

Člani Čebelarstva društva Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica smo se maja letos na pokopališču v Trnovem za vedno poslovili od najstarejšega člana našega društva, 86-letnega Jožeta Penka iz Rečice. Čebelariti je začel leta 1955, najprej z manjšimi števili družin, pozneje pa s 40 panji. Ker je bil po poklicu mizar, je tako zase kot za druge izdeloval tudi AŽ-panje.

Prvi v društvu si je izdelal prevozno vlečno vozilo oz. prikolico za 32 AŽ-panjev in z njo prevažal čebele v domači gozd in celo na Goriško. Za svoje spremljevalke se je zanimal in skrbel do zadnjih dni pred smrtjo. Ves čas mu je pri delu pomagala njegova žena ter ga spremljala pri prevozih na pašo in pri točenju. Pokojni Jože je bil zadovoljen, ko se je njegov sin Jožko, ki je že vrsto let tudi član našega društva, pred leti odločil, da bo nadaljeval njegovo čebelarjenje.

Za vzorno čebelarjenje in druge aktivnosti ga je društvo nagradilo z odličjema Antona Janše II. in III. stopnje. Kot dobrega čebelarja in marljivega člana društva ga bomo ohranili v trajnem spominu.

*ČD Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica
Ivan Šuštar*

LOJZE BABIČ

Januarja letos smo se člani Čebelarstva društva na pokopališču v Leskovcu pri Krškem poslovili od našega dolgoletnega člana Lojzeta Babiča. Pokojni Lojze se je rodil v trdni in številni kmečki družini leta 1926 v Veliki vasi. Prva znanja je dobil v Šoli v Leskovcu, zahtevnejša pa v meščanski Šoli v Krškem, kjer se je izučil za trgovca.

Druga svetovna vojna je prekinila njegovo ustvarjalno pot. Med množico izgnancev v nemško taborišče je bila tudi njegova družina. Po končani vojni se je sredi leta 1945 skupaj z družino vrnil v domačo vas in uspelo mu je dobiti delo v trgovskem poklicu, ki ga je imel tako rad.

Po dvehletnem služenju vojaškega roka je dobil delo v takratni občini Leskovec pri Krškem. Kmalu se je vrnil na delo v trgovino. Delal je kot računovodja v Kmetijski zadrugi Leskovec, pozneje pa je bil do upokojitve leta 1983 vodja finančnega sektorja v Agrokombinatu Krško.

Neizmerna je bila njegova ljubezen do narave in do družine. Že leta 1948 si je postavil prvi čebelnjak v bližini svojega stanovanja v

Leskovcu, ko si je zgradil svojo hišo, pa je njeno okolico krasil novi čebelnjak. V njegovi senci je rad preživel mirne trenutke z ženo Tončko in sinom Lojzatom.

Zelo dejaven je bil tudi v domači krajevni skupnosti, zlasti uspešno pa je deloval v njenem svetu. Izjemno pomembno je tudi njegovo delo v Čebelarstvu društvu Leskovec. Vrsto let je bil član upravnega odbora, tajnik društva in predsednik nadzornega odbora. Za svoje vestno opravljeno delo je prejel odličji Antona Janše II. in III. stopnje.

Kot dolgoletni predsednik nadzornega odbora je še zadnjič pripravil poročilo o poslovanju ČD Leskovec v minulem letu, prebrati pa ga ni več mogel sam. V svojem življenju je bil pošten, dober, delaven in zgleden mož in oče; bil je soustvarjalec aktivnosti v našem društvu in dober pijatelj.

Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

Člani čebelarstva društva, Leskovec pri Krškem

JOŽE KUŽNIK

Po kratkotrajni zahrbtni bolezni je julija letos za vedno zapustil čebelarstvo vrste naš član Jože Kužnik. Rodil se je leta 1931. Čebelariti je začel leta 1984 in vsa ta leta skrbel za 10 do 18 panjev. Dejaven je bil tudi v društvu, predvsem pa si je prizadeval za sestavo pašnega katastra za občino Trebnje. Za dokončanje projekta mu je zmanjkalo energije, končno pa je bolezen ustavila njegov korak. Vedno je rad pomagal pri organizaciji srečanj v Lanšprežu.

Čebelarji ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

ČD Trebnje

IVAN LANG

Aprila letos smo se na limbuškem pokopališču poslovili od čebelarja Ivana Langa. Rodil se je leta 1939, huda bolezen pa je še razmeroma mladega izrgala iz naših vrst. Čebelariti je začel leta 1960 in več je kot 40 let vzorno skrbel za svoje čebelice. V čebelarstvu je bil dejaven na vseh področjih, predvsem pa je bil znan po tem, da je bil vedno pripravljen vsakomur pomagati.

Za vse, kar je storil za obstoj čebelarstva na našem območju, se mu iskreno zahvaljujemo. Iskrenega in dobrega prijatelja bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarstvo društvo Kamnica - Brestnica

MIRKO MLADOVAN

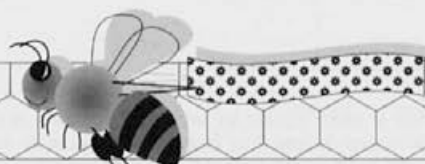
Novogoriški čebelarji smo se avgusta letos poslovili od našega dolgoletnega člana Mirka Mladovana. Rodil se je leta 1924 v Ozeljanu, in ker so bile pri hiši čebele, je že pri petnajstih letih tudi sam začel čebelariti. Polnih 64 let je prijateljaval s čebelami, se z njimi pogovarjal in pri njih črpal svojo življenjsko moč. Njegova ljubezen do čebel se ni zmanjšala vse do konca, saj je kljub letom in slabemu zdravju vzorno čebelaril z dvajsetimi čebeljimi družinami. Zadnja leta je čebelaril v novem čebelnjaku, ki mu ga je zgradil sin, zadnjih osem let pa je bil tudi vzoren društveni poverjenik.

V spominu ga bomo ohranili kot vestnega člana in čebelarja.

Goriški čebelarji

Mali oglasi

Prodaj med cvetlični, smreka in gozdni ter suh propolis, ☎ 01/ 72 31 299.

Prodaj različne vrste medovitih okrasnih grmovnic in dreves. Akcijska cena za amorfo, dišeče kosteničevje ter lesnike divje češnje, inf. ☎ 04/ 514 13 97, 041 929 562.

Prodaj dvajset novih AŽ na 10 S od tega je deset naseljenih, matice so letošnje, cena zelo ugodna, inf. ☎ 07/ 498 78 36 po 20. uri. **Prodaj** 70-litrsko nerjavečo posodo za med, tehtnico za AŽ panj, stojalo za odkrivanje satja z mrežo, ostalo opremo (obleka, kadilnik, ometalnik in nekaj satnic) podarim kupcu, inf. ☎ 040 738 596.

Prodaj deset čebeljih družin na 11 AŽ S, inf. ☎ 01/ 836 81 43 ali 040 399 477.

Prodaj osem naseljenih AŽ 10 S in 12 rabljenih nenaseljenih AŽ 10 S, inf. ☎ 01/ 723 43 85.

Kupim dvanajst AŽ panjev na 10 S, inf. ☎ 031 707 265.

Prodaj smrekov – mali kapar in hojev med, inf. ☎ 041 403 960.

ZELO UGODNA PONUDBA VEČJEZIČNEGA ČEBELARSKEGA SLOVARJA

Mednarodna čebelarstva organizacija Apimondia je izdala nov šestjezični čebelarski slovar na 287 straneh, in to v angleškem, hrvaškem, albanskem, slovenskem, srbskem in makedonskem jeziku.

Nekaj slovarjev je odkupila tudi ČZS in ga lahko kupite v čebelarski trgovini na Lukovici po zelo ugodni ceni 1000 SIT, ali ga naročite po tel. 01/ 729 61 18 in vam ga pošljejo po pošti. **ČZS**

Čebelarstvo Rihar – Kocjan
Robert Kocjan, s.p.
Gubje 42, 1356 Dobrova

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

Delovni čas: pon.–petek od 8.–12. ure in od 15.–18. ure, sobota od 8.–12. ure.

Smo družinsko podjetje z dolgoletno tradicijo na področju čebelarstva in izdelovanja čebelarske opreme. Vsa oprema je izdelana na podlagi znanja in izkušenj, pridobljenih v domačem čebelarstvu.

IZDELUJEMO: žične matične rešetke, plastične odtočne pipe, čebelarske lopatke, lovilce rojev, plastična obešala in razstojišča, testne mreže, sladkorne pogače in rogljičene satnike.

Izdelujemo tudi kakovostne hladno valjane satnice vseh velikosti. Vosek je steriliziran pri 125 °C.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Odprli smo trgovino z vso preostalo čebelarsko opremo.

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo popust!

Tel./faks: ++386(0) 1/364 11 06, GSM: 031 351 964, e-pošta: ROBINELI@SINT.NET

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA, TEL.: 01/755 13 17

GSM: 041/420 200

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
– Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

NOVO: Pri nakupu desetih panjev vam podarimo prašileček.

V ZALOGI:

- AŽ-panji (9s, 10s, 12s)
- prašilčki (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Frančič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ-panjev
- trietažni AŽ (10 s)
- AŽ-Kozinc 11 + 3

APIS M & D, d.o.o. – MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA – tel., faks: (01) 755 12 82

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH – samo 180 SIT/kg

- IZDELJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO

NAROČENO BLAGO POŠIJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti. Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC – ČEBELARSTVO DEBEVEC, APIS M&D, d.o.o., VRHNIKA

NOVO!

Nizkonakladni, LR-, AŽ-panji 10-, 7- in 5-satni. Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

NOV ŠTIRIDELNI AŽ-PLEMENILNIK IZ IZOLACIJSKEGA POLIURETANA ZA VZREJO MATIC IN REZERVNIH ČEBELJIH DRUŽIN.

ZARADI DOBRE IZOLACIJE DRUŽINIC ŽE OB MANJŠI PAŠI NI TREBA DODATNO KRMITI.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo: (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 729 61 32.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si – urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko - Rogelj,

Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., čebelarski mojster Franci Maroli in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2003 za nečlane je 9.000,00 SIT. Posamezna številka stane 800 SIT za člane oz. 850 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 7.700 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: IJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 40 USD.

Priprava za tisk: Prepress, d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Ljubljana, d.d., 1295 Ivančna Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije, s sedežem v Lukovici, Brdo pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju revije Slovenski čebelar je sodelovalo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS.

Za zdrave čebele in večje donose

Na voljo so nove, dopolnjene izdaje knjig prof. dr. Jožeta Riharja, ki jih priporoča ČZS in sam častni predsednik Apimondie g. R. Borneck

VZREJAJMO BOLJŠE ČEBELE
3.450 SIT

ČEBELARJENJE V NAKLADNEM PANJU
3.450 SIT

MANA IGLAVCEV - NAPOVEDOVANJE GOZDNEGA MEDENJA
3.450 SIT

VAROZA ČEBEL
3.000 SIT

Knjige lahko naročite na tel.: 01-428 11 36 ali 041-410 171 in v vseh čebelarških trgovinah.

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 - TRZIN - ☎ (01) 562 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **32,64 SIT/kos**, pakirani po **37,44 SIT/kos**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **26,40 SIT/kos**, pakirani po **30,40 SIT/kos**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **15,60 SIT/kos** in 0,66 mm po **12,60 SIT/kos**. – Po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

UGODNO

Brezplačna dostava sladkornega sirupa Frutasun Q 85 do čebelarjev oz. čebelarških društev po vsej Sloveniji, je ob minimalnem naročilu 1000 L (1390 kg). V tem primeru cena 1kg sladkornega sirupa vsebuje **10 %** popust in znaša **125,91 Sit** (redna cena je 139,90 Sit).

Naročila sprejemamo na tel: 02 / 320 64 52 ali na e-mail: embalaza@vema.si

Sladkorni sirup Q 85 vsebuje v suhi snovi cca 20% glukoze, in cca 80% fruktoze. Sladkorni sirup zaradi visokega deleža fruktoze ne kristalizira. Razmerje: 76% suhe snovi, 24% vode.

Razstavni prodajni salon ČEBELARNA

v čebelarškem centru Slovenije - Brdo pri Lukovici 8
Tel: 01 / 729 61 18; Faks: 01 / 729 61 31

Delovni čas: Od ponedeljka do petka, od 9. do 17. ure
v soboto od 8. do 13. ure, v nedeljo zaprto.

Za večje skupine je odprto izven delovnega časa po predhodnem dogovoru.

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel: 02 / 320 53 46; Faks: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

Vljudno vabljeni v
"Gostišče pri čebelci"
v čebelarškem centru Slovenije.

Informacije in rezervacije na
tel: 01 729 61 13
fax: 01 729 61 31

V vseh centrih vam ponujamo kvalitetne kape in polo majice z vezanim logotipom čebelarške zveze Slovenije

VELETRGOVINA
VEMA
Tržaška 65, Maribor

Telefon: 02/320-64-52
Faks: 02/332-62-71
e-mail: embalaza@vema.si

Členjene stranke, oddelek embalaže in gostinstva smo preselili v pritličje centra (poslovni vhod).

www.vema.si

Nov delovni čas:
Od ponedeljka do petka: 8. do 17. ure
Sobota od 8. do 13. ure